تلار
ہڑدے ئی
نوشکے
شونکار: عبدالرزاق ابابکی
ABC Certified
Phone: 081-2827824
Fax 081-2827825
سے شنبے 02 مارچ 2021ء | 17 رجب المرجب 1442ھ | پنہ غاک: 04 | سال: 17 | تاک 225
براہوئی زبان اٹ شینک مروک آولیکو ہڑدے ئی اخبار
نہاد: 05 روپئی
www.talarbrahui.com
http://www.facebook.com/talarpub
talarpub@gmail.com

2 شونداری ناہیت آک ...... شونگال
2 بیرگ ونازو ...... خواجہ احمد خواجہ
3 نوری ناہکل ...... حسن ناصر

سینیٹ گچین کاری اوپن بیلٹ اٹ مفک، سپریم کورٹ

آئین نا آرٹیکل 226 نا ردات اودیم بیلٹ انا کمک اٹ مریرہ، پارلیمنٹ آئین اٹ ترمیم کننگ کیک، الیکشن کمیشن نا زمواری ءِ کہ او سینیٹ گچین کاری تے وڈی خوری آن رکھے و شفاف جوڑ کے

الیکشن کمیشن شفاف گچین کاری تا اڈتنگ کن پوسکن آ ٹیکنالوجی ءِ کاریم اٹ اتے، الیکشن کمیشن نا کاریم کرپٹ پریکٹس ءِ تونگ ءِ، صدر نا راہی کروک ریفرنس نا سماعت آ ریمارکس

اسلام آباد (اے پی پی) سپریم کورٹ آف پاکستان سینیٹ نا گچین کاری تے اوپن بیلٹ انا کمک اٹ کرفنگ نا بابت دائر صدارتی ریفرنس آ ڈک سلاہ ءِ بنفینے۔ دوشنبے نادے آ عدالت عظمیٰ نا کنڈآن سینیٹ نا نا گچین کاری تے اوپن بیلٹ انا کمک اٹ کرفنگ نا بابت دائر صدارتی ریفرنس آ 4 است نا تناسب اٹ ڈک سلاہ ءِ بنفنگانے۔ سپریم کورٹ نا کنڈآن پانگانے کہ سینیٹ نا گچین کاریک آئین نا آرٹیکل 226 نا ردات اودیم بیلٹ انا کمک اٹ مریرہ، پارلیمسٹ آئین اٹ ترمیم کننگ کیک، الیکشن کمیشن نا زمواری ءِ کہ او سینیٹ گچین کاری تے وڈی خوری آن رکھے و شفاف جوڑ کے، شفاف گچین کاری الیکشن کمیشن نا زمواری ءِ۔ عدالتی سلاہ ٹی پانگانے کہ ووٹ انا رازداری مدامی منتگ کپک، سپریم کورٹ 1967ء ٹی نیاز احمد کیس اٹ فیصلہ ہم تسنے کہ ووٹ مدام اودیم سلنگ کپک، بیلٹ پیپر نا اودیم منتگ حتمی اف۔ عدالتی سلاہ ٹی مستی پانگانے کہ غٹ ادارہ غاک الیکشن کمیشن نا پابندءِ۔ الیکشن کمیشن آرٹیکل 218 نا ردات دوئی واکداری تا ردات پوسکن آ ٹیکنالوجی نا کمک اٹ شفاف گچین کاری تا اڈتنگ ءِ پک کننگ کیک، الیکشن کمیشن شفاف گچین کاری تا اڈتنگ کن پوسکن آ ٹیکنالوجی ءِ کاریم اٹ اتے، الیکشن کمیشن نا کاریم کرپٹ پریکٹس ءِ تونگ ءِ۔ سپریم کورٹ نا کنڈآن پانگانے کہ صدرمملکت عدالت عظمیٰ ٹی ریفرنس مون تس، چیف جسٹس آف پاکستان جسٹس گلزار احمد نا کماشی ٹی پنچ باسکی لارجر بینچ سینیٹ گچین کاری تے اوپن بیلٹ انا کمک اٹ کرفنگ نا بابت دائر صدارتی ریفرنس آ سماعت کریس، بینچ اٹ اوار عدالت عظمیٰ نا چار شرفمند آ جج صاحب آک ریفرنس ءِ قابل ورندی گوندا روخت اس کہ جسٹس یحییٰ آفریدی گیشتری سلاہ آن اختلاف کرے۔ یات سلے کہ ہندا بڑز کو معاملہ آ وکیل آتا دلیل پورو منتگ آن پد عدالت عظمیٰ تدوک آ جمعہ نادے آ تینا سلاہ ءِ ڈک کریس۔

بیلٹ پیپرناپاشی آن ووٹ بہا کننگ ءِ تونگ مریک، بنجائی وزیرک

الیکشن کمیشن ءِ غٹ درکار ٹیکنالوجی تے فراوان کننگ کینہ، اگہ پانگے تو اِرا گھنٹہ ٹی بیلٹ پیپر ہم شینک کننگک

آئین نا ناردات حکومت نا غٹ ادارہ غاک الیکشن کمیشن تون کمکاری نا پابنداریر، چیف الیکشن کمشنر تون اوڑدہی

اسلام آباد (آن لائن) بنجائی وزیرک پارینو کہ بیلٹ پیپرناپاشی آن سینیٹ گچین کاری تیٹی ووٹ بہا کننگ ءِ تونگ مریک' ریفرنس آ سپریم کورٹ نا سلاہ تحریک انصاف نا موقف ءِ' ووٹ مدام ڈکوک منتگ کپک۔ شفاف گچین کاری کرفنگ الیکشن کمیشن نا زمواری ءِ' الیکشن کمیشن ءِ غٹ ٹیکنالوجی ءِ فراوان کننگ کینہ' الیکشن کمیشن پائے تو اِرا گھنٹہ ٹی بیلٹ پیپر چھاپ مریک' ولے آئین نا ٹک 220 انا ردات حکومت نا کل ادارہ غاک الیکشن کمیشن تون کمک کننگ نا پابندءِ' اپوزیشن جماعت آتا میثاق جمہوریت اٹ ہم سینیٹ گچین کاری تے اوپن بیلٹ اٹ کرفنگ نا ذکرارے۔ سینیٹ الیکشن صدارتی ریفرنس اٹ سپریم کورٹ نا فیصلہ غان گڈ بنجائی وزیر تیا ساڑی حکومتی نمائندہ ڈل چیف الیکشن کمشنر و الیکشن کمیشن نا باسک آتون اوڑدہی کرے ہراٹی اوفک فیصلہ نا کانودی ٹک آتیان آگاہ کرسا پاریر کہ سینیٹ گچین کاری تے ٹی شفافیت نا گرج ءِ' ڈل اٹ بابر اعوان، شہزاد اکبر، شفقت محمود، فیصل جاوید، بنجائی فواد چوہدری و آئینی چاہندار آک اوار ئسر' اوڑدہی آن پد الیکشن کمیشن نا پیشن آ میڈیا تون ہیت وگپ کرسا ایلو بنجائی وزیرتون اوار میڈیا ءِ بریفنگ ترسا بابر اعوان پارے کہ اواوڑدہی ٹی مسہ ٹک چست کریراولیکو ٹک تو دادے کہ نیاز احمد نا کیس اٹ سپریم کورٹ پارینے کہ بیلٹ نا ڈکنگ نا باروات الیکشن کمیشن ڈغاری حالیت آتے ہُرسا فیصلہ کننگ کیک' ارٹمیکو ٹک دا چست کرین کہ آئین نا ردات الیکشن کمیشن تون پنچ واکداری ارے ہرافتیان اولیکو دادے کہ گچین کاریک دیانتداری اٹ مریر' ایمانداری ناخواست دادے کہ ہرا پارٹی نا ٹکٹ ءِ ہمودے ووٹ تتنگے وخت اس کہ مسٹمیکو بات داکہ اسہ فیصلہ کروک ء مرحلہ اسے۔ عمران خان نا حکومت ہموالوکو حکومت ءِ ہرا شفاف گچین کاری کن سپریم کورٹ آ ہنا' نن اپوزیشن تون ہم ہیت کرین کہ نما میثاق جمہوریت دا پاک کہ بایدے اوپن بیلٹ مرے' بابر اعوان پارے کہ سپریم کورٹ نا شارٹ آرڈر آ الیکشن کمیشن اٹ سلابت مس۔ عدالت پارینے کہ ووٹ مدامی کن ڈکوک مفک۔ شفاف گچین کاری کرفنگ الیکشن کمیشن نا زمواری ءِ۔

ولدا پک مس کہ آئین ووٹ دُزآتا چم بازی تیان ایڑتر ءِ، مریم نواز

لاہور (آن لائن) مسلم لیگ (ن) نا نائب صدر مریم نواز پارینے کہ اسہ وار ولدا پک مس کہ آئین، ووٹ دُزآتا چم بازی تیان ایڑ تر ءِ۔ مریم نواز تینا ٹویٹ اٹی پارے کہ داہیت ءِ گیرام کننگپ کہ ڈسکہ گوتلو ٹیکنالوجی داسہ چلینگپک۔ ووٹ انا واکداری آن خلیس نا سوب انت ءِ؟

آرمی چیف ناراولپنڈی ٹی لاجسٹک ورکشاپ نا دورہ

راولپنڈی (آن لائن) آرمی چیف جنرل قمر جاوید باجوہ دوشنبے نا دے راولپنڈی ٹی لاجسٹک تنصیب/ورکشاپ نا دورہ کرے۔ آئی ایس پی آر نا ردات آرمی چیف ورکشاپ نا چندی تنصیب و انفراسٹرکچر نا جاچ ءِ ہلک، اوڑے فوج اکن بھلو کچ اسے ٹی خصوصی ٹرانسپورٹ نا گڑا جوڑ کننگک۔ آرمی چیف ءِ جوڑ مروک چندی آسراتی، گاڈی تا اَپ گریڈیشن میکنزم و بنجائی اسٹور تے ہینڈل کننگ نا بابت بریفنگ تننگا۔ آرمی چیف گاڈی تا رکھ وسنبھال کن پوسکن آ انجینئرنگ نا آب انا ستاءِ کرے وداردات گچین جوڑ جاڑ آسراتی و خدمت سرتننگ نا بابت ورکشاپ نا کارکڑد وزمواری تا ستاءِ کرے۔ داکان مست آرمی چیف ءِ چیف آف لاجسٹک سٹاف (سی ایل ایس) لیفٹیننٹ جنرل اظہر صالح عباسی ءِ بخیر کرے۔ داکان بیدس آرمی چیف جنرل قمرجاوید باجوہ تون برطانوی ہائی کمشنر کرسٹیئن ٹرنراوڑدہی کرینے۔ آئی ایس پی آرنا ردات جی ایچ کیوراولپنڈی ٹی مروک آ اوڑدہی ٹی تین پہ تینی است خواہی نا باندات وجم علاقائی سلامتی نا حالیت، اوغان امن عمل آہیت وگپ کننگا۔

......وزیراعلیٰ بلوچستان جام کمال خان تون چیئرمین سینیٹ محمد صادق سنجرانی اوڑدہی کننگ ءِ

سینیٹ گچین کاری تیٹی ووٹ بہا کننگ ءِ تونگنگ، شبلی فراز

غٹ تعلقدار ادارہ غاک سینیٹ نا گچین کاری تیٹی اسمبلی نا باسک آتا نہادتنگ نا بابت کروک آ کوشست آتیا چکار کننگ ء

سینیٹ نا گچین کاری تا بابت صدارتی ریفرنس نا بابت سپریم کورٹ نا سلاہ تاریخی اہمیت تخک، بنجائی حوالکاری وزیرنا پریس کانفرنس

پشاور (اے پی پی) بنجائی وزیر حوالکاری و شینکاری شبلی فراز پارینے کہ غٹ تعلقدار ادارہ غاک سینیٹ نا گچین کاری تیٹی اسمبلی نا باسک آتا نہادتنگ نا بابت کروک آ کوشست آتیا چکار کننگ ءِ وہرکس کہ دا گچین کاری تیٹی وڈی خوری نا سیبو ءِ ہلیک یا وڈی خوری نا کوشست آتا گواچی مریک اونا برخلاف کانودنا ردات کارروائی مریک۔ دوشنبے نادے آ پشاور اٹی وزیراعلیٰ خیبر پختونخوا نا خصوصی کمکار حوالکاری کامران بنگش تون اوار پریس کانفرنس آن تران کرسا سینیٹر شبلی فراز پارے کہ سینیٹ نا گچین کاری تا بابت صدارتی ریفرنس نا بابت سپریم کورٹ نا سلاہ تاریخی اہمیت تخک ودا سلاہ آن داللک کہ سینیٹ نا گچین کاریک آئین نا آرٹیکل 226 نا ردات ہی مریرہ، ولے سپریم کورٹ الیکشن کمیشن ءِ سینیٹ نا گچین کاری تا شفافیت ءِ پک کننگ کن ٹیکنالوجی نا کاریم اٹ اتنگ وایلو وسیلہ غاتا کاریم اٹ اتنگ نا پارت کرینے۔ اوپارے کہ سپریم کورٹ پارینے کہ ''سکریسی آف بیلٹ'' مدامی اف، ہنداخاطر آن داسہ دا الیکشن کمیشن نا زمواری ءِ کہ او ہراوڑ دافتے پک کیک کہ بیلٹ پیپر آتا سکریسی مدامی کن سلپ۔ اوپارے کہ پی ٹی آئی نا نظریہ ءِ کہ ملک اٹ ہر بابت شفافیت ومیرٹ نا بالادستی ءِ پک کننگے وکرپشن فری سوسائٹی نا جوڑ کننگ نا کنڈآن ودفنگے ولے داوخت اٹ دونظریہ ناجنگ ءِ، اسہ نظریہ پی ٹی آئی نا ءِ ہراڑتون او راست کنڈآ سلوک نظر بریک وخت اس کہ ارٹ میکو نظریہ اپوزیشن نا ءِ ہرا ''سٹیٹس ءِ'' خواہک وضمیر ہلنگ نا سیاست نا مون آدننگ آ تخین تخک۔ دانظریہ تون اپوزیشن چپ کنڈآ سلوک نظر بریک۔ اوپارے کہ ہندا نظریہ نا ردات اسلام آباد آن سینیٹ نا نشست آ اپوزیشن تینا اومیتدار اس ایسونے، واپوزیشن نا کوشست ءِ کہ نمبر گیم اٹ کم منتگ آن پد ہم میرٹ نا قتل عام کرسا دا اومیتدار ءِ ہرا وڈی خوری وقومی خزانہ ءِ نسخان تننگ اٹ اوار ئس، سرسہب کرفنگے۔ سینیٹر شبلی فراز پارے کہ اپوزیشن اومیتدار آتا مقابلہ ٹی اسلام آباد نشست کن حکومتی اومیتدار حفیظ شیخ ایماندار و قابل ء بندغ اسے و او سرسہب مریک۔ اوپارے کہ لس گچین کاری تیا نبار سینیٹ نا گچین کاری تیٹی ہم ووٹر شخصیت آتے آخا بلکن عمران خان نا نظریہ ءِ ووٹ ایترہ و وعمران خان نا کنڈآن میدان اٹ دڑفوک آ اومیتدار سرسہب مریک۔ اوپارے کہ نن سینیٹ نا گچین کاری تیٹی پیسہ غاتا کاریم اٹ اتنگ و وڈی خوری آ منی چم آتا کسرءِ تونگ خوانہ انتئے کہ ہرا فک پیسہ نا زی آسیٹ ءِ کٹرہ اوفک الس نا فائدہ ٹی کانود جوڑ کننگ کپسہ۔ اوپارے کہ مستین اٹ پیسہ نا بند اوآ گچین کاری تیٹی سرسہی دوئی کروک آک جندانا فائدہ غاتیکن کاریم کرسا کریر ہرانا سوب آن ملک اخلاقی وزرگزرانی وڑاٹ ہمو ہندءِ ہلنگ کتو ہرا اوناحق ئس۔

سینیٹ نا گچین کاری تا بابت سپریم کورٹ نا سلاہ تاریخی ءِ، سینیٹر شبلی فراز

اسلام آباد (اے پی پی) بنجائی وزیر حوالکاری و شینکاری سینیٹر شبلی فراز پارینے کہ سینیٹ نا گچین کاری تا بابت سپریم کورٹ نا سلاہ تاریخی ءِ، واپار وضمیر تا سوداگر آتیکن اینو خراب ء دے اسے۔ ووٹ آتیکن منڈی خلوک آک مایوس مریرہ۔ تینا ٹویٹ اٹی بنجائی وزیر سینیٹر شبلی فراز پارے کہ دا شفاف گچین کاری تا عمران خان نا نظریہ نا سرسہی ءِ۔ سلاہ ءِ مون آتخسا ٹیکنالوجی نا کاریم اٹ اتنگ آن شفافیت ءِ پک وووٹ آتا شناخت ممکن مریک۔

......چیف جسٹس بلوچستان ہائی کورٹ جناب جسٹس جمال خان ضلعی کچہری ٹی شہدا آرکیڈ نا بناءِ کننگ اٹی ءِ

یوسف رضا گیلانی نا 200 ووٹ اٹ سرسہی نا دعویٰ

اسلام آباد (آن لائن) پی ڈی ایم نا اسیجائی امیتدوار یوسف رضا گیلانی 200 ووٹ اٹ سرسہی نا دعویٰ کرینے، سرجم حوال آتا ردات پی ڈی ایم نا سروک مولانا فضل الرحمٰن و پیپلز پارٹی نا شریک چیئرمین آصف علی زرداری اوڑدہی کرینو، ہراٹی پی ڈی ایم نا اسیجائی اومیتدار یوسف رضا گیلانی تون اوار ایلو سینئر راہشونک ہم ساڑی ئسر۔ اوڑدہی ٹی سینیٹ الیکشن ولانگ مارچ تون اوار ملک انا جم سیاسی حالیت آتیا ہیت وگپ کننگا۔ یوسف رضا گیلانی سینئر سرکڑدہ غاتے قومی اسمبلی نا باسک آتون رابطہ وسینیٹ اٹی گمانی سرسہی آ سرجم بریفنگ تس۔ اونا پانگ ئس کہ نا ہوم ورک نا رد اٹ کنے 190 آن ہلیس 200 ووٹ رسینگ نا گمان ارے۔ گیلانی تینا مخ تف حکومتی وسیوتی باسک آتا مہشون اس ہم تس۔

23 مارچ: آئی ایس پی آرنا ''ایک قوم ایک منزل'' نا پروموجاری

راولپنڈی (اے پی پی) پاک فوج انا کنڈآن یوم پاکستان 23 مارچ ءِ پہی وڑاٹ اڈتنگ کن تیاری تا بناءِ کننگانے، اسہ قوم اسہ منزل نا اولیکو پروموءِ جاری کننگانے۔ پاک فوج انا شعبہ تعلقات عامہ (آئی ایس پی آر) نا کنڈآن یوم پاکستان 23 مارچ اکن باقاعدہ پرومواس جاری کننگانے۔ ہرانا محور پاکستان نا نقشہ، قومی بیرک وقومی یکجہتی ءِ۔ ڈائریکٹر جنرل آئی ایس پی آر میجر جنرل افتخار بابر تدوک آ ہفتہ تینا پریس کانفرنس اٹی پڑوکریس کہ پاکستان نا سلہہ بند فوج ''یوم پاکستان'' 23 مارچ ءِ پہی قومی جوش وجوزہ اٹ پریڈ منعقد کیک۔ داسال یوم پاکستان نا مسخت اسہ قوم، اسہ منزل مریک۔

شوق اس آف انا تحریک پاکستان نا اولسر ٹہیفنگ کن ءِ، پی ڈی ایم

صادق سنجرانی نا کنڈآن بے مقابلہ سینیٹ گچین کاری تا پوروی نا استخواہی گچین ءِ ہیت اسے، سردار اختر مینگل

ساڑی نابود وسلیکٹڈ حکمران آتا برخلاف بش مفروک آک الس نا دشمن ء، محمود اچکزئی، مولانا حیدری

کوئٹہ (آن لائن) پاکستان ڈیموکریٹک موومنٹ (پی ڈی ایم) نا بنجائی سرکڑدہ سرداراختر جان مینگل، محمودخان اچکزئی و مولانا عبدالغفور حیدری اسک سینیٹ گچین کاری تے ٹی سرسہی نا عزم انا درشانی ءِ کرسا پارینو کہ صادق سنجرانی نا کنڈآن بے مقابلہ سینیٹ گچین کاری تا پوروی نا استخواہی گچین ءِ ہیت اسے' ولے ایلم ایلم بر بیرءِ ففتی' ففتی آ اپوزیشن ءِ ہچ اعتراض اف، پی ڈی ایم شوق اکن آخا بلکہ پاکستان نا اولسر ٹہیفنگ کن جوڑ مسنے تاکہ ہندن ءِ ملک اس ہراڑے ہرملت ءِ اونا آئینی حق رسینگے، پارلیمنٹ واکداری نا سرچشمہ مرے' ساڑی نابود وسلیکٹڈ حکمران تا برخلاف بش مفروک آک الس وقوم دشمن ءِ' حکومت نا چٹنگ المی ءِ اپوزیشن نا نیام اٹ رشتہ ہل وتس ناف بلکہ سیاسی ونظریاتی رشتہ ءِ نا اسمبلی نا باسک آک ضمیر نا ردات ووٹ ایترہ' داڑے سینیٹ نا اومیتدار پیراشوٹر یا خریدار منگ کپک۔ داخیال آتا درشانی ءِ او کوئٹہ ٹی اپوزیشن سیوت نا دیوان آن پد پریس کانفرنس آن تران کرسا کریر۔ دا وخت آ بلوچستان نیشنل پارٹی نا بنجائی سیکرٹری جنرل سینیٹر ڈاکٹر جہانزیب جمالدینی، پشتونخوا ملی عوامی پارٹی نا صوبائی صدر سینیٹر عثمان خان کاکڑ، قائد حزب اختلاف ملک سکندر ایڈووکیٹ، اسمبلی نا باسک ملک نصیر احمد شاہوانی، اختر حسین لانگو، نصراللہ زیرے، میر زابد ریکی، میر یونس عزیز زہری، حاجی نواز کاکڑ، میر حمل کلمتی، شکیلہ نوید دہوار، ٹائٹس جانسن، ملک عبدالولی کاکڑ، ساجد ترین ایڈووکیٹ، ڈاکٹر حامد اچکزئی، عبدالرحیم زیارتوال، موسیٰ بلوچ، غلام نبی مری وایلوفک ہم ساڑی ئسر۔ سردار اختر جان مینگل پارے کہ سینٹ گچین کاری تے ٹی نن تین سیوت ءِ اولیت تتنگ اٹی ان۔ پی ڈی ایم بلوچستان نا سیاسی جماعت آتا سیوت آن جوڑ مس' پی ڈی ایم نا جوڑ منتگ کن جاگہ نا جاگہ اس بلوچستان ستاکڑزک۔ بلوچستان نا سیاسی جماعت آتا کوشست آتا سوب آن پی ڈی ایم سوگوی اٹ مونی ہنگ اٹی ءِ۔ اوپارے کہ حکمرانک شوپیس ناوڑاٹ کاریم کننگ اٹی ءِ' ہرا داحکومت نا برخلاف بش مفک او ملک وقوم انا دشمن ءِ الس نا خیرخواہ اف۔

پامدار آقومک تینا ربیدگی تاریخ نا رکھ آکارءِ کیرہ، جام کمال

نا صوبہ چندی قوم، قبیلہ ورنگ ونسل آتیان تعلقدار بندغ آتا گلدستہ اسے، وزیراعلیٰ بلوچستان

صوبہ نا یکتا غار بیدہ، روایت، تہذیب وتمدن داجا گہ نا رہینگوک آتا پچارءِ، بلوچ کلچر ڈے آکلہو

کوئٹہ (آن لائن) وزیراعلیٰ بلوچستان جام کمال خان پارینے کہ نا صوبہ چندی قوم، قبیلہو رنگ ونسل آتیان تعلقدار بندغ آتا گلدستہ اسے' نا صوبہ نا یکتا غار بیدہ' روایت وتہذیب وتمدن داجا گہ نا رہینگوک آتا پچارءِ۔ بلوچ کلچر ڈے انا ردات وزیراعلیٰ بلوچستان تینا کلہوات پارینے کہ زندہ و پامدار آ قومک تینا ربیدہ و روایتی اقدار وتاریخی میرات نا رکھ ءِ کیرہ ودا دے ءِ اڈتنگ نا مسخت ہموغٹ روایت' ربیدہ' یکتا غا زندانا وڑ وڈول ءِ جوان سرپند منتگ و اودے مدام زندہ تخنگ نا کوشست اسے۔ بلوچستان نا ادبی تاریخ اٹ بلوچ شاعر' ادیب' تاریخ دان' مصنف آک صوبہ نا تہذیبی، ربیدگی' تاریخی وروایتی ترجمانی ءِ گچین وڑ اٹ کرینو' صوبہ نا بلوچی ادب نا تاریخی اعتبار اٹ پاش آپن وروشنا غا استار میر گل خان نصیر، عطاء شاد، عبدالقیوم بلوچ، سید ظہور شاہ، صدیق اکبر وایلوغٹ شاعر وادیب آک تینا کلام تے ٹی مدام بلوچ قوم ءِ ملی یگانگت، ہم آہنگی، قومی یکجہتی، بہادری، سنت وسیوت و ہروڑانا تعصب آن ایڑ تر مثبت وتعمیری سوچ انا سخ تسنو' اینو ورنا تے ہنداغٹ جوان انگا پہلو تے مون آتخسا بلوچستان نا تعمیر وشونداری ٹی فعال کڑدادا کننگ ناگرج ءِ تاکہ راج وصوبہ نا جوان درشانی و ترجمانی مرے۔ وزیراعلیٰ پارے کہ بلوچ کلچر ءِ روایتی ہندی چاپ و لولیس ناوڑ جتا کیک وخت اس کہ بلوچ آتا مہمان نوازی ءِ تاریخ اٹ مدام یات تخنگک۔ بلوچ مصنف آک نوشت آتے ٹی رواداری، سگ' تحمل مزاجی، میانہ روی آ عمل کرسا اجتماعیت نا شونداری نا سخ تسنو' اینو دے ننے ہنداغٹ جوان انگا اصول آتیا پوروو ڑاٹ عمل کننگ نا سخ ایتک وتخریبی سوچ انا نفی ءِ کرسا اسہ تعمیری راج اس جوڑ کننگ نا کنڈ آ دیک۔

سپریم کورٹ تینا سلاہ ٹی گوندانے کہ سکریسی مدامی کن اف، سینیٹر فیصل جاوید

اسلام آباد (اے پی پی) پاکستان تحریک انصاف ناراہشون سینیٹر فیصل جاوید پارینے کہ سینیٹ نا گچین کاری تے اوپن بیلٹ انا کمک اٹ کرفنگ نا بابت صدارتی ریفرنس آ عدالت عظمیٰ تینا سلاہ ءِ تسنے، سپریم کورٹ تینا سلاہ ٹی گوندانے کہ سکریسی مدامی کن اف، ووٹ انا شناخت منتگ کیک، گچین کاری تیٹی شفافیت کن بیلٹ انا سکریسی مدامی مفتنگ نا بابت عدالتی سلاہ زبردست ءِ، اینو وزیراعظم عمران خان کٹانے، ووٹ انا شناخت وزیراعظم عمران خان نا جیت ءِ۔ داہیت ءِ او دوشنبے نادے آ داڑے سپریم کورٹ نا پیشن صحافی تون گپ وتران اٹی پارے۔ سینیٹر فیصل جاوید پارے کہ مستین اٹ سینیٹ نا گچین کاری تیٹی کرپشن مسکہ، شفافیت کن وزیراعظم عمران خان صاحب سینیٹ گچین کاری تے اوپن بیلٹ انا کمک اٹ کرفنگ نا خواہندار ءِ، وزیراعظم عمران خان شفافیت کن بھلو جہد اس کرینے۔ وزیراعظم عمران خان شفافیت و کرپشن ءِ چٹفنگ خواہک، وزیراعظم عمران خان ہرکہول آ شفافیت خواہک۔ اوپارے کہ سپریم کورٹ تینا سلاہ ٹی الیکشن کمیشن ءِ پارینے کہ کرپٹ پریکٹس ءِ تونگ الیکشن کمیشن نا زمواری ءِ، کرپشن ءِ تونگ وگچین کاری تیٹی شفافیت کن الیکشن کمیشن غٹ گام گیج کرے۔ اسہ سوج اسے نا ورندی ٹی اوپارے کہ پاکستان تحریک انصاف نا حفیظ شیخ سینیٹ نا گچین کاری تے کٹک و باتتنگ پی ڈی ایم نا اومیتدار سید یوسف رضا گیلانی نا مقدرءِ۔

وزیراعلیٰ بلوچستان وچیئرمین سینیٹ نا چیف منسٹر ڈیلیوری یونٹ نا دورہ

کوئٹہ (آن لائن) وزیراعلیٰ بلوچستان جام کمال وچیئرمین سینیٹ محمد صادق سنجرانی وزیر اعلیٰ سیکرٹریٹ اٹی چیف منسٹر ڈیلیوری یونٹ نا دو شنبے نادے دورہ ءِ کریر۔ سینیٹر نصیب اللہ بازئی و ایلو کمادار آک ہم دا وخت آ ساڑی ئسر۔ پراجیکٹ ڈائریکٹر انعام الحق سی ایم ڈی یو نا بابت بریفنگ تس۔ وزیراعلیٰ وچیئرمین سینیٹ ءِ ای گورننس، ایچ آر سسٹم، ای فائلنگ، ٹاسک مینجمنٹ سسٹم نا بابت سرجم بریفنگ تننگا۔ فائل ٹریکنگ سسٹم، جی آئی ایس حب، کمپلینٹ مینجمنٹ سسٹم و پرفارمینس مینجمنٹ فریم ورک نا بابت ہم بریفنگ تننگا۔ وزیراعلیٰ داوخت آہیت وگپ کرسا پارے کہ دفتر آتیٹی فائل آتا سرجز ءِ ہٹنگ واوڑا کاریم نا ترندی ءِ ودفنگ کن فائل ٹریکنگ سسٹم درستی راستی کرفنگانے۔ پوسکن آ ٹیکنالوجی نا کمک اٹ سرکاری باندات آتیا کاریم نا ترندی ءِ ودفنگ کن گام گیج کننگ انگ ءِ۔

سپریم کورٹ ہارس ٹریڈنگ نا حوصلہ شکنی ءِ امنا کرینے، فواد چوہدری

اسلام آباد (اے پی پی) بنجائی وزیر سائنس و ٹیکنالوجی چوہدری فواد حسین پارینے کہ سپریم کورٹ کرپشن نا چٹفنگ، ہارس ٹریڈنگ نا حوصلہ شکنی ءِ امنا کرینے۔ تینا ٹیوٹ اٹی بنجائی وزیر پارے کہ سپریم کورٹ باسک آتا لین دین نا باندات آتے چٹفنگ نا موقف ءِ ہم امنا کرینے۔ بنجائی وزیرنا پانگ ءِ کہ الیکشن کمیشن پوروخفیہ رائے دہی نا اصول ءِ منتو۔

وزیراعظم تون گورنر وزیراعلیٰ پنجاب، بنجائی وزیر، پارٹی کمادار آتا اوڑدہی

اسلام آباد (اے پی پی) وزیراعظم عمران خان تون گورنر پنجاب چوہدری محمد سرور و وزیراعلیٰ سردار عثمان بزدار دوشنبے نادے آ داڑے اوڑدہی کریر۔ داہیت ءِ وزیراعظم میڈیا آفس آن جاری بیان اٹی پانگا۔ وزیراعظم عمران خان تون باسک قومی اسمبلی محمد اسلم بھوتانی دوشنبے نادے آ داڑے اوڑدہی کرے۔ وزیراعظم میڈیا آفس آن جاری بیان نا ردات اوڑدہی ٹی وزیردفاع پرویز خٹک وخصوصی کمکار ملک محمد عامر ڈوگراسک ہم ساڑی ئسر۔ داکان بیدس وزیراعظم عمران خان تون قومی اسمبلی نا باسک نورعالم خان دوشنبے نادے آ پارلیمنٹ ہاؤس اٹ اوڑدہی کرے۔ اوڑدہی ٹی وزیر دفاع پرویز خٹک وخصوصی کمکار ملک محمد عامر ڈوگراسک ہم ساڑی ئسر۔ وزیراعظم تون قومی اسمبلی نا باسک گل دادخان، گل ظفر خان، جواد حسین، محمد اقبال آفریدی وساجد خان اسک ہم اوڑدہی کریر۔ وخت اس کہ وزیراعظم عمران خان تون قومی اسمبلی نا باسک ڈاکٹر حیدر علی وقومی اسمبلی ناز البول باسک عظمیٰ ریاض، ظل ہما، نفیسہ خٹک وشاندانہ گلزار اسک ہم اوڑدہی کریر۔

بیلٹ پیپر ناوڑءِ بدل کننگ نا گنجائشت ارے، اٹارنی جنرل

عدالتی فیصلہ حکومت موقف ءِ اوٗ کرینے، نن ہم سفا وشفاف گچین کاری خواہسنہ، سپریم کورٹ ہم ہندا پارینے

عدالت عظمیٰ نا سلاہ غان پد الیکشن کمیشن داکان پد بیلٹ پیپرءِ درست کننگ ناوڑ اس سجفنگ کیک، خالد جاوید خان

اسلام آباد (اے پی پی) اٹارنی جنرل آف پاکستان خالد جاوید خان پارینے کہ سینیٹ گچین کاری تے اوپن بیلٹ انا کمک اٹ کرفنگ نا بابت دائر صدارتی ریفرنس آ سپریم کورٹ نا سلاہ تاریخی ءِ، بیلٹ انا سکریسی مدامی مفتنگ نا بابت عدالتی سلاہ ناخیرمقدم ءِ کینہ۔ داہیت ءِ اٹارنی جنرل آف پاکستان دوشنبے نادے آ داڑے صحافی تون گپ وتران اٹی پارے۔ اوپارے کہ سپریم کورٹ سینیٹ نا گچین کاری تا بابت جوان ءِ سلاہ اس تسنے، ہارس ٹریڈنگ و کرپٹ پریکٹس ءِ تونگ کن عدالت عظمیٰ حکومتی موقف نا تائید ءِ کرینے، نن ہم سفا و شفاف گچین کاری خواہسنہ، سپریم کورٹ ہم ہندا پارینے۔ ووٹ انا رازداری نا بابت سپریم کورٹ ننا موقف ءِ امنا کرینے، اوپارے کہ سپریم کورٹ پارے کہ ووٹ انا رازداری مدامی کن اف، عدالت عظمیٰ ووٹ انا شناخت ءِ ممکن کننگ نا سلاہ تسنے۔ سپریم کورٹ الیکشن کمیشن ءِ پوسکن آ ٹیکنالوجی نا کاریم اٹ اتنگ نا ہم پرمان کرینے۔ اوپارے کہ داسہ الیکشن کمیشن کن المی ءِ کہ او 3 مارچ 2021ءِ آ مروک آ سینیٹ نا گچین کاری تیٹی عدالتی سلاہ آ عملدرآمد ءِ پک کے، 3 مارچ آ مروک آ سینیٹ نا گچین کاری تیکن عدالت عظمیٰ بیدوار وڑاٹ الیکشن کمیشن ءِ ٹیکنالوجی ءِ کاریم اٹ اتنگ نا پارینے، داسکان بیلٹ پیپر آک چھاپ متنو، الیکشن کمیشن بروک آ سینیٹ نا گچین کاری تیکن بیلٹ پیپرءِ قابل شناخت جوڑ کننگ کیک۔ اٹارنی جنرل پارے کہ سینیٹ الیکشن ترمیمی آرڈیننس 2021ءِ عدالتی سلاہ آن پد داسہ چٹانے، سینیٹ گچین کاری ترمیمی آرڈیننس 2021ءِ عدالتی سلاہ تون گنڈوک ئس۔

تلار

talarpub@gmail.com

پبلشر عبدالحفیظ الکریم پرنٹنگ پریس پٹیل باغ کوئٹہ غان شینک کرسا بیوروآفس 302 تھرڈ فلور یونیورسل کمپلیکس فیز-I جناح روڈ کوئٹہ غان تالان کرے

02 مارچ 2021ء

شونداری ناہیت آک

لندن اٹی سائنس دان آتا پاننگ ءِ کہ اوفک 'تجربہ گاہ' ٹی بھلوکچ اسیٹ دتر ناخیسن ءُ ''خلیہ'' جوڑ کننگ اٹ سرسہی دوئی کرینو۔ داوَڑ اٹ جوڑ مروک دتر تے خیرات کتنگک۔ خیسن آ ''خلیہ'' غاتا جوڑ منتگ بھلوسرسہی اس اف، بلکن داکان مُست ہم تجربہ گاہ تیٹی داجوڑ مرساہِنانے، ولے پوسکن آ سرسہی 'بھلوکچ اسیٹ' خلیہ جوڑ کننگ نا ءِ۔ برطانیہ نا یونیورسٹی آف برسٹل وقومی ادارہ جانجوڑی این ایچ ایس نا سائنس دان آک اسہ ہندن ءُوَڑ اس کننگ کرینو، ہرانا کمک اٹ بھاز بھلوکچ اسیٹ دتر جوڑ کننگ مریک۔ متکن آ تکنیک نارِداٹ اسہ خاص ءُوَڑ اسے نا ''سٹیم سیل'' دوئی کننگ مسکہ، ہراڑان خیسن آ خلیہ غاک جوڑ مریرہ۔ ولدا اوفتا کمک اٹ تجربہ گاہ ٹی دتر جوڑ کننگا کہ۔ ولے ہر ''سٹیم سیل'' بیرہ 50 ہزار خیسن ءُ خلیہ جوڑ کننگ کریکہ، یات سلے کہ دتر نا بیرہ اسہ ملی لیٹر اٹی 50 لکھ نا کچ، وخت اس کہ دتر نا اسہ لوت اٹی کم وَددہ کھرب خیسن ءُ خلیہ مریرہ۔ پوسکن آ ٹیکنالوجی نا فائدہ غاک پیداوارءُ، بھاز وخت دتر دوئی کننگ اسُل نا ممکن مریک، دنکہ او نگیٹیو دتر نا رسینگ مدام مشکل مریک۔ پروفیسر اینسٹی پائک کہ داٹیکنالوجی نا کمک اٹ ہمو دتر تا رسینگ ہم آسان مریک، ہرافک داوخت اسکان بھاز مشکل مسنو۔ ایلو کنڈ آ جرمن سائنسدان آک دنیا نا غٹ آن بھلا ''مصنوعی دے'' ءِ روشنا کرینو۔ واوفک گمان کننگ ءُ کہ اونا روشنائی ءِ 'ماحول دوست ایندھن' نا جوڑ کننگ کن کاریم اٹ اتنگک۔ دا آزمونده جرمنی ناشار کولون نادیکی ٹی 19 میل مُرکننگانے۔ داڑکن 149 فلم پراجیکٹر اسپاٹ لائٹ کاریم اٹ اتساڈغار آمروک قدرتی دے انا روشنائی آن 10 ہزار ہموخس تیز روشنائی ودی کننگا۔ ہراتم کل لیمپ آتا روشنائی تامون ءِ اسہ 'سنگل اسپاٹ' اسے آ کننگا، تو او وخت آ دا ازباب آک 3500 سینٹی گریڈ درجہ حرارت ودی کریرہ۔ پولکار آتا پاننگ ئس کہ اگہ ہموخت آکس اس ہموکوٹھی ٹی کاہے ہراڑے دا 'مصنوعی دے' لگوک ءِ، تو ہمو بندغ ہشنگک۔ دا آزمونده ءِ ''سین لائٹ'' ناپن تننگانے، وچار گھنٹہ نا دا آزمونده کن ہنداخس توانائی درکار مریک، ہرا اسہ اُرا اسے مچ ءُ سال اسے کن بس مرے۔ ولے سائنسدان آک اومیت تفنگ ءُ کہ آخبت اٹی دے انا قدرتی روشنائی ءِ ہائیڈروجن دوئی کننگ کن کاربن نیوٹرل نا کمک اٹ کاریم اٹ اتنگ مریک۔ داجہانی کہول آ پوسکن آ سائنس وٹیکنالوجی نا بیرہ اِرا مثال ءُ، دن تو ٹیکنالوجی نا دنیا غان مُست ہم نناڈیہہ، اونا باتیک، اوفتا بولیک بھاز پدتموک مسنو، دن کہ 18 می کرن اٹی یورپ اٹی آہن نا بھلا بھلو پول آک جوڑ کننگا سر، تو داڑے داسکان پاٹ انا پول آتیان کمک ہلنگک۔ ہندن ریاستی کہول آ جوڑ مروک سرمٹ اٹ جوڑ کروک پول آتیا کیہی سال آک لگرہ۔ دابابت نن ہُرن تو سماتمک کہ نن ہراڑے سلوک اُن، وہمودعویٰ تاراستکی ہم پاش مریک، ہرافتیٹی پاننگ کہ ننا راج، وبولیک دنیا ناشون ہلوک آ راج و بولی تون ہم کوپہ ءُ، اوفتیٹی اخس راستکی ارے؟

ہیرگ ونازو

خواجہ احمد خواجہ

دا گدان ہیرگ نائس۔ ہیرگ ٹکری نا اسٹ انگا مارئس۔ اوکہی آن امپیئر بسُوسر خُراسان آ۔ ٹکری اسک ہر سال باسُنی ٹی بسرہ منہ دے پدینی ناوخت ءِ تیر کریرہ۔

انتئے کہ کچی ٹی بھاز باسنی مسکہ، پشہ غاک، باسنی ناخید خلنگ آک سگنگ متوسہ۔

ٹکری نا حساب بھلا بھلا مالدار و بھاگیا تیٹی مسکہ۔ چارسد آن گڑاس بڑزا اوفتا مال ئسکہ۔

چنکا سہدارتون اوار پُچ وخراس مالداری وزمینداری ٹی تینا زندانا دے تے تدیفیرہ۔ اونا گدان نا دارہ ایرہ غان کگڑ ومرو بیری خلکرہ۔ دغر وبچوک گدان اٹی بروک ناپدآن آرام کریرہ۔

ہیرگ بھاز ناز و لاڈ اٹ بھلن مسوسس۔ بھاز دعا منت وزاری تیٹ ٹکری نا برام آن پانزدہ سال آن پد ودی مسوسس۔

لمہ و باوہ غا بھاز کبین ئس۔ ہیرگ بے نمازئس، ولے مہمان ومسافر نا بھاز خیال ءِتخاکہ۔

ہیرگ نا گدان کل آن جتائس۔ گدان نا مون آن کچک دغرتانقش ونگار پھُل و لاڈو کچ آن زیات زیبا جوڑکروک، گندارا ٹی پھُل آک خلوک ئسر۔

اونا گدان ناتہی رنگ رنگ انا پوسکن آ لیپ وکمبل بالشت آک، اوفتیٹی پھل آک خلوک خنگارہ۔ گدان اٹی غالی شاغوک پوسکن آ پچی تیٹی قلف خلوک ئسکہ۔

اونا گدان نازی آ پلاسٹک نااسہ ہولن ءِ شیٹ اس شاغوک ئس تا کہ بھلا بھلا پر تیٹی چٹوک کپ۔ اونا گدان دارہ ایرہ غان پاٹ و ڈنگر اٹ گیڈ کروک بند ئس۔ ہیرگ نا گدان اونا باوہ ولمہ نا گدان آن منہ گام مُرئس۔ اسہ بھلوخوا اس اونا گدان نا گور آسیخاٹی تخوک ئس، اونا بزگل ءِ اِرا شوان خوافیرہ۔ اونا مال اتواوار اسہ نرازاس اوار ہناکہ۔

ہیرگ زندانا کاریم تیان بے چرت ئس۔

اوناجنڈ آک بھاز بھلن بھبھوت ئسرہ، تیناسیم ءِ نیام آن خللکہ۔ اونا کوس گونڈ ولنڈوو ڑئس۔ پدآن اونا شلوار کرنچ ئس، دوٹی تے موبائل ئس، ایڈفون اونا خف اٹی خلوک اُردو و براہوئی شیئر انا شوقی ءِ کریکہ۔

ہیرگ پوسکن ورنائی ناچوکاٹ آ گام ءِ تخاسس۔ پوسکن خت بروت ئسکہ۔ مسہ تو اٹی اسہ وار بے شولا کہ بروت آک مونی آ خلنگ ئسرہ، اونا توار مچٹ ہولن وکبین مسوسس۔ ہراتم تینا گدان آ بسکہ، اواسہ گڑاسے ناکمتی ءِ بھاز محسوس کریکہ۔ او ہراکہ گدان اٹی خوا، بالشت آک، کمبل، پوسکن آ لیپ آک تخوک، غالی بوپ شاغوک ئسرہ۔ اونا اُست اٹی ارمان اس ئس دا زندانا سفر دن مفک ہروخت است و خیال اٹ بسکہ۔ تیناتغ تیٹ تینا ہوش وخیال آتیٹ ہروخت ڈُب ہلکوسس۔

خوانتوئس، ولے لمہ و باوہ نا فرمانبردارئس۔ کاریم بھاز کتوکہ سدان وخت دیرا کن ہناکہ، بھاز متکن ءِ ونٹو فاؤ اسے آ اِراگیلن دیرایسکہ۔ ہیرگ نا اُراغان زرس مر بھلو جواس دیرانا وہاکہ۔ منہ دے مہالو نازو استا آلم خُراسان آ بسوسس۔ مش آن دامون ہیرگ نا خلق ئس، مش آن ایمون نازو نا خلق آبادئس۔

نازو بھاز زیبائس، اونا باوہ بھاز آرشتہ غاتے نہ کریسس۔ نازونا باوہ ہر سال باسنی ٹی بزغری کن بسکہ اسہ دے بھاز باسُن ئس پیشیم ناوخت ئس۔ نازوتینا خلق انا گڑاس چنانیاڑی تون اوار دیر پُرکننگ کن دیر آ ہناسس، پدی بتنگ ئسر۔

ہیرگ اینو پنداٹ شار آ ہناسس، آہڑنا دے ئس، باسنی ئس۔ ہیرگ بتنگ ئس، باسنی ناسوب آن بھاز ملاس ئس، اونا اُرا بھاز گشادہ ئس، دیرانا جوہم بھاز مرئس۔

گام کرسانازوناخڑک آبس دیرخواہس، ہیرگ اونا مون اٹی ہُرا، نازوتینا خوا غان اونا دوتیا دیرشاغا۔ او دہ پانزدہ چنک دیرانا کنگ۔ خوانا نخ انگاخڑ ینک آنبارانگا دیرتے کنسا نازونا دوانادیک اونا زیبائی وحُسن قدرت نااسہ عجیب ءِ ندارہ اس اونا خن تیٹی ئس۔ نازوزُوزو خوانا باءِ تفے، راہی مس۔ نازو بشخندہ کرساپدی ہُرسا کریکہ۔ ہیرگ دامہر، مریبت اُست ناوا پار ءِ خنسا کشکنگا۔ اونا خنک دوربین آنبار بھاز مُر اسکان اودے خنارہ۔ ولدا داندارہ مش آن ایمون مرسا او دیم مس۔ ہیرگ مونجا مس، ونن دُرست اونا خیال اٹی نازو ئس، واونا دوتیا دیرشاغنگ وکنگ ئس۔

دانن نن اس الواسہ مرغن ءِ سال اس مس۔

بے تغ سہب اتون بش مس گُٹہ گُٹہ ئس، اونا پڑہ غاک سوتر آنبار مسوسر۔ اوتینا کڑمب ءِ خیال اسے ٹی ئس۔ است اٹ پارے......دامہر ءِ......نازو ءِ تینا اُرانا زیب وزینت جوڑکننگ ناسوچ اٹ ئس۔

اونا است اٹ زندانا سفرئس۔ ہنین ءِ سفر اس شروع کننگ کن سوچ اٹی ہروخت غرق مسوسس۔

ہنداسوچ آ تیٹی منہ تو گدریگار۔ اسہ دے نیمروچ ئس، ہیرگ مہالوکسر آ سلوک ئس۔ نازوخڑک بس ہیرگ دیر خواہس۔ نازوخاراٹ پارے ناانت مطلب ءِ؟ نی کنارند ءِ الپسہ۔ کسر آ سلسہ۔ وکنے آن دیرخواسہ۔ اوتینا رنگ ءِ بدکرسا پارے وراہی مس۔

ہیرگ منہ گام اس اونا رنداٹ ہنا و پارے ای است ءِ باتسنٹ۔ نازو پدی ہُرا، ہیت کتو۔ ہیرگ پارے گوری نا چپل آ تا رند آتیکن۔ نے اولیکو وار اُست انا ہیت ءِ پاننگ اُٹ۔

نازو ہڑدے بسکہ ہناکہ۔ منہ وخت جوان مس۔ نازو ہم تینا اُست ءِ تونگ کتو۔ دوستی متکن مرساپکا مس۔

اسہ شام اس توبے ئس۔ نن نیمہ ئس، استارک آسمان اٹی ٹمکارہ۔ توبے نا مچٹ انگا روشنائی ٹی ہر کنڈ آ خلق آک خنگارہ۔ مش انا بڑزآ تولوک ہیرگ و نازوتینا محفل وہنین آ ہیت وگپ آتیٹی اختہ ئسر۔ اسہ پدین ءِ چرک اس چکاکہ، دانن اٹی چپی اس تالان ئس۔

ہیرگ ونازوکن داموسم دانن اسہ جنت اسے آن کم الوس۔

ہیرگ ونازومش انا زی آ خل اسے آ تتے جوکہ کریسر، تینا ہیت وگپ اٹ ہنین ومشغول ئسر۔

ناگمان اُست ءِ چیروک ءِ توفک اسے ناسم انا توار مس۔ دتر آن غرق ہڑتوم آک اسہ ایلو ءِ خمب کرسا ریڑ ہلسا ہلسا مش انا اسہ تلار اسے ٹی اودیم مسر۔

ناولٹ

سید محبوب شاہ

ناولٹ نا باروات اسہ جاہندار اس پارینے کہ دا ناول نا اسم تصغیر ءِ، ادبی اصطلاح ٹی گونڈ انگا ناول ءِ ناولٹ پارہ، ہندن اگہ گونڈ انگا افسانہ ایہن تو شش، ہشت، یادہ ہزار لوز آتیان جوڑ مریک، ولے ناولٹ نا باروات نوشتہ کار آتا پاننگ دادے کہ داسی یا چل ہزار لوز آن جوڑ مریک۔ داڑان بیدس ناول چل ہزار آن ہلیس مسہ لکھ لوز اسکان جوڑ مریک۔

ناول وناولٹ اٹ کچ انادنگ اس جوڑ کننگ بھاز مشکل ءِ، انتئے کہ ہڑتوم آتا سرحال آک اسہ وڑ مریرہ، چندی کڑدارک اسہ وڑ ناسِفت اٹ بریرہ، ہڑتوم آتیٹی اسہ فرق اس ارے اوفرق دادے کہ ناولٹ ناپنہ غاک ناول آن کم مریرہ، وافسانہ غان زیات مریرہ۔ داڑان بیدس ناولٹ اٹ کڑدار آتا کچ، سرحال نامرلیس ناول آن کم مریک۔

حالانکہ ناول، ناولٹ ومرغن وگونڈ انگا افسانہ غاتا سرحال آک اسہ وڑ مریرہ، ہنداسوب آن اوفتیٹی اوفتا بھلنی وچنکی آن پرخ منتگ کیک، ناول نا مرغنی نا ہچ ءِ کچ اس اف، ولے ناولٹ کن گڑاس شرط آک اریر ہراکہ داوڑ اٹی ءِ:

There is no limit upper limit on the length a Novel but a fictional narrative of less than 30,000 to 40,000 words is considered either a Novellet or Short Story.

ولے اُردو ادب نااسہ گچین ءِ دانشور اس، سید وقار عظیم فنی نقطہ نظر اٹ ناول وناولٹ وایلو پارہ غا ناولٹ و گونڈ انگا افسانہ غاتا نیام اٹ اسہ دنگ وسیم اس جوڑ کننگ نا کوشست کرینے۔

افسانہ نوشتہ کروک آک ہراہیت ءِ تینا مرغن آ افسانہ غاتا سرحال جوڑ کرینو اوفتیٹی مُرہروک ءِ یاچوٹ ءِ بچ ءِ ہیت اس اف کہ اوفتا جون اسہ ثابت ءِ ناول اس جک سلفے، ولے داٹی اسہ ہیت اس ہندن ءِ ہم ارے ہراڑ کن گونڈ انگا افسانہ نا گونڈ انگا پلّو بس اف، داٹی مرغنی آن پدہم افسانہ ارے، وفنی وڑو ڈول اٹ دن کہ ناول نا وحدت پاش ءِ، گڑا ہنداسوب آن دن انگا ءِ ناول پاننگ جوان اف، ولے بھاز آ چاہندار آک دامرغن وگونڈ انگا افسانہ غاتے ناول یا گونڈ انگا افسانہ پاننگ شروع کریر، اگہ فنی وڑاٹ دافتے ہُننگے تو معلوم مریک کہ دافک جتا جتاءِ صنف ءِ، ہندن ہراوڑ کہ ناول و گونڈ انگا افسانہ اسہ ایلو آن جتاءِ، ہندن مرغن وگونڈ انگا افسانہ وناولٹ آتا نیام اٹ ہم پرخ ارے۔ افسانہ مرغن مرے یا چنک اوٹی سرحال نا وحدت الّمی ءِ، دافتا نوعیت انت اس کہ مرے ناول و ناولٹ کن دن انگا خواست جوان اف، ناول اٹ زندانا تالان منتگ الّمی ءِ۔ ہنداسوب آن دانافنی ترتیب سادہ وہموار خننگپک، ہراوڑ کہ افسانہ نا خننگک۔ ولے ناول ہم ناولٹ نا مقابلہ ٹی گونڈ منتگ آن پدہم کشادہ وجوان زندانا احاطہ ءِ کیک، فنی وڑاٹ ہموڑانا شیف بڑز آ کسر تیان گدرینگوئی تمک، ہرافتیان کہ ناول گدرینگک۔

ناولٹ نامفہوم نا حوال ناردات اہل ادب چاہندار آک داسکان سرپند منتگ افس انتئے کہ مرغن آ افسانہ و ناولٹ اٹ فرق کننگ بھاز مشکل ءِ کاریم اسے، ہندن اُردو نوشتہ کار ڈاکٹر وزیرآغا تینا کتاب ''اردو ناولٹ کے فنی ابعاد'' اٹ نوشتہ کرساپاہک:

ادب نا صنف آتیٹی شاید ناولٹ ہمو اسٹ انگا صنف ءِ، ہرانا باروات اینونا ادبی وعلمی گُروک اسہ ویل اسے ناپلویڑ اٹی ءِ، بھاز آ گُروک ناولٹ نا تفریق ءِ داوڑ کیرہ کہ ناولٹ ومرغن آ افسانہ نا نیام اٹ اسہ دنگ اس جوڑ کننگ بھاز سخت ءِ، گڑاس گروک ناول نانشخ آتا بیان اٹ ناول پنی آ خصوصیت آتے مون آتخرہ، وہندن ناول وناولٹ ءِ اوڑ دہ کیرہ۔ اسہ گروس ناولٹ ناکسہ غاتیان نمن ءِ، اوداٹتے اسہ جتاءِ ادب ناصنف اس منتگ آ حیران ءِ۔

اصل اٹ ناولٹ ناپک تعریف مفنگ ناسوب آن دافتے امنا کننگ بھاز مشکل ءِ، بھاز وخت ہرا ناول کہ بھاز مرغن مف، مجبوراً اودے ناولٹ پارہ۔

اُردو ادب اٹ سجاد ظہیر نا ناولٹ ''لندن کی ایک رات'' اردو نا اولیکو ناولٹ پاننگ، دا ناولٹ اُردو ادب اٹ پوسکن آ راجی شعور نا بیداری نا پڑو اسے۔ داٹی لندن اٹ بڑز کوہولی تعلیم دوئی کروک آ نصیب والاورنا تا اُست انا حوال ءِ تالان کننگانے دا ناولٹ اٹ ناولٹ نا بنجائی کڑدار نعیم پنی ءِ ورنا سے ہراکہ حقیقت اٹ اُردو ادب نا خواجہ سجاد ظہیر نا فکری بال اتون بال کیک۔

ہندن عصمت چغتائی نا ناولٹ ضدی ٹی امیر ءِ مار اس ''پون'' واسہ غریب ءِ مستر اس ''اوشا'' نا محبت ءِ تپہ ئی تضاد ءِ نشان تننگ کن کاریم اٹ اتنگانے۔

راجندر سنگھ بیدی نا ناولٹ ''ایک چادر میلی سی'' ٹی نیاڑی ناجوانی وگندہی تے پاش کننگانے، داڑان بیدس مستنصر حسین تارڑ نا ناولٹ ''فاختہ'' ٹی جنگ ءِ خطرناک محرومی تا زموار پاننگانے۔ قدرت اللہ شہاب نا ناولٹ ''یاخدا'' ٹی ہندن ءِ مظلوم ءِ نیاڑی سے نا المیہ ءِ، ہرادے کہ پھساتٹ آک بے وس کرینو۔

دادوراٹ ناولٹ پنی منتگ ءِ، اُردو ادب اٹ زیات ناولٹ آک راجی، رومانی ونفسیاتی سرحال آتیا نوشتہ مسنو ولے ناول نامون اٹ ناولٹ نامون آہنگ آ شرہ کرسا ڈاکٹر صبا نوشتہ کیک:

ہرا بندغ کہ خواننگ ناشونکی ءِ تو اوالمی ناولٹ ءِ ایلوصنف آتیان زیات خوش کیک انتئے کہ ناول نا بھلا کتاب ءِ خواننگ کن نئے مخلوق تو وخت ارے نئے پیسہ۔ ایلو کل آن بھلا ہیت دادے کہ اودے ذہنی سکون ہم دوبفک ہرانا خاطرآن اوسرگڑ دان ءِ۔

ناولٹ ناپن ءِ بڑز کننگ اٹ ہمو نوشتہ کار آتا بھلو دوا اسے ہراکہ تینا پرچہ غاتیان ناولٹ نمبر آتے کشسا خوانوک آڑ کن اسہ چس اسے نا بناءِ کریر۔ ہندن اُردو ادب اٹی ''نقوش''، ''سیپ''، ''نیا دور''، ''ادب لطیف'' و ''داستان گو'' نا ناولٹ نمبر آک بھاز گچین ءِ۔ ہنداسوب آن اسہ اومیت اسے ٹی نوشتہ کار آتا دعوی ءِ کہ بروک آ دورناولٹ نامروءِ۔

براہوئی ناولٹ:۔

ڈاکٹر عبدالحمید شاہوانی نوشتہ کرسا پائک کہ براہوئی ادب اٹ ناول آ بھاز کم کاریم مسنے، ناول نا بنگ آن براہوئی ادب نا ملاسی تو مچے کم مس، ولے ناولٹ اسُل الو، آخر ناولٹ نا بنا ءِ وحید زہیر تینا اولیکو ناولٹ ''شوم'' آن کرے۔ ولے دا ناولٹ آ حقی، تنقیدی شرہ منتگ کتنے، ہرانا کہ بھاز گرج ارے۔ تا کہ دا ناولٹ نا اصل روح خوانوک آتسکان سرمرے۔ دن تو خوانوک آک دادے خوانرہ، و سرسری داڑا شرہ ہم مروءِ، ولے دانا پنی ءِ چاچ اسے ناگرج ارے، تاکہ وحید زہیر نا فنی لبنی نا جاچ ءِ ہلنگ مرے و دا ناولٹ نا اصل اسکان رسینگ ناکسر ملنگے۔ ہندن براہوئی ادب اٹ داصنف انا کمتی بھاز محسوس مریک۔ وحید زہیر ءِ نن ہمو اسٹ انگا نوشتہ کار پاننگ کینہ ہرا اسہ ناولٹ اس نوشتہ کرینے، داکان بیدس براہوئی ٹی پین نچ ناولٹ نوشتہ متنے۔ وحید زہیر نا ناولٹ شوم 1989ءِ ٹی شینک مس، داکتاب ءِ براہوئی ادبی سوسائٹی شینک کرفے۔ شوم ناولٹ اٹ وحید زہیر تیناراج انا حالیت آتے مخلوق نامون آ پاش کرینے، اوشوم ناولٹ نا بنائی راج انا باروات دُن پائک:

1۔ ای ہمودائی ءِ ہم خناٹ کہ اوکہوک ودی مروک آ مار انا مستائی ءِ اونا باوہ غان ہلک۔

2۔ ای ہمومتڑ ءِ ہم خناٹ ہرادے اونا الہ نامار اتون داخاطر آن برام تسر کہ مار لوفرئس، نشہ کریکہ، تانکہ برام آن گڈ جوان مرے، ولے منہ سال گدرینگا تو ارٹمیکو برام ناتیاریک شروع مسر۔

3۔ ای ہمو نیاڑی تے ہم خناٹ، ہرافتا زرینہ غاک لٹوئی ئسر، تینے اُراٹی ڈکاسر نیاڑیک چمولہ کریرہ۔

4۔ ای ہمومتڑ ءِ ہم خناٹ، ہراتینا ایلم نازئیفہ ناچوکری آنبار کاریم تے کریکہ، ولے اوبےوس بےبرامی ئس۔

وحید زہیر ناولٹ اٹ تینا خلقت نا ورنا تے بش کننگ کن داوڑ نوشتہ کیک:

5۔ ای محراب خان ءِ تغ اٹ خناٹ پارے کنے کوپہ تروک آک انتئے لڑزہ۔ ای قوم انا ورنا قوم انا حق آتیکن گنوک آ حمید بلوچ ءِ ہم تغ اٹ خناٹ او اڑفیکہ بنگنٹ ننا ورنا تا کوپہ غاک ریش مسنو۔

6۔ بالاچ وگہرام بلوچ ءِ ہم خناٹ، او پاریرہ خدا ناپن اٹ ننا ضد ءِ زیباءِ کانو داس ایتبو۔

7۔ کنے ماہ گنج پارے کنا قصور تو کھڈ مس کنا ایڑھ تے پابو قصور ءِ لخ انا طوق کپس۔

8۔ ناگمان آذان مس شاید کنا تخلیق آ، فن آملائک آک بال کریر۔

داکل ءِ پنت آتیا چاوہ کنالٹی ناقلم نا سیاہی ناجاگہ دتر ہرفینے، وحید زہیر نا دن انگا زیبا انگا پنت آتیان جائی بندغ پنت اس ہرفک۔

جینیات، Genetics

اسراراحمد

19 می کرن اٹی ''Gregor Mendel'' علم جینیات ''Genetics'' ناپن تس، دانا مطلب جینیات نا باروات خواننگ و تحقیق کننگ۔ وداملودار کننگ کہ میراتی آ خاصیت آک لمہ باوہ نا نیمہ غان اوفتا چناتسکان امرسر مریرہ۔ اوفتا جوان انگا وخراب انگا خاصیت آک ہم اوفتا چنا تسکان کارہ۔ جینیات آتے ڈی این اے (DNA) مونی گدریفک۔

گڑاس بھلوخطرناک ءِ ناجوڑی اریر، ہرافک راج اٹی دے پہ دے آن زیات مرساءِ۔ اوفتا دوآن اینوانسان تینا زندانا دے تیان دوتے سلنگ ءِ۔ وداوَڑانا ناجوڑیک باوہ پیرہ غان نسل درنسل مونی برساکیرہ۔ البتہ دا اسہ پچ ءِ فریشانی سے نا ہیت اس اف اینو سائنس وٹیکنالوجی تینادوراٹی اوفتے دا جہان آن چٹفنگ کن گام گیج کننگ ءِ، و بھاز آتیٹی سرسہب ہم مسنے۔

Genetic نا کمک اٹ ساہدارتا و اوفتا چاگڑد و اوفتا آزمونده، رویہ غاتا باروات جوان وڑاٹ معلومداری رسینگک۔ اینو اگہ اسہ بندغ اسے ٹی اسہ جوان ءِ خُواس خننگک، گڑاپاننگک کہ داجوانی اودے اونا لمہ باوہ نانیمہ غان دوئی مسنے۔

علم جینیات نا دوآن انسان اینو بھاز بھلوسرسہی اس دوئی کرینے۔ دانا کل آن بھلاجوانی دادے کہ دانا کمک اٹ انسان وساہدارتا ناجوڑی تا باروات پٹ و پول کننگ و اوفتا درمان نا باروات سوچ کننگ مریک۔

گڑاس ہندن ءِ ناجوڑی اریر ہرانسل درنسل اسکان مونی گدرینگسا کارہ۔ اوفتے کم کننگ کن علم جینیات آن کمک ہلنگ انگ ءِ۔ داعلم انا کمک اٹ جینیاتی ناجوڑی تیان گڑاسے نا معلومداری دوئی مسنے، اوفتیان گڑاس داوَڑءِ:

Faniliar hyper cholesterolemia

دامیراتی آ ناجوڑی ٹی بندغ نا جغر نا خلیہ غاک کاریم ءِ الرہ۔ داناجوڑی ٹی ورنائی ٹی است انا اٹیک (Heart attack) مریک۔ داناجوڑی جوان وڑاٹ درمان کننگ مریک۔ جغر نا کاریم کیروک آ خلیہ غاتے پیشن کشسا اوٹی جوان ءِ خلیہ شاغنگک۔ گڑا خراب انگا جغر کاریم کننگ ءِ شروع کیک۔

Servere combined immuodeficincy sydrome

بھاز آ چنا تا جین تے ٹی اسہ اینزائم (Enzyme) اسے ناکمبوتی مریک۔ او اینزائم ناپن (Adenosine demmuse) ءِ۔ اونا کاریم دادے کہ او ہڈ (Bune) انا خلیہ غاتے زوراور کیک۔ داناجوڑی ءِ سائنس انا دوئی مروک معلومداری تیان پد درمان کننگک۔ وخراب انگا خلیہ غاتے پیش کشنگک، اوٹی جوان ءِ خلیہ شاغنگک۔

ہیموفیلیاHemophilia

دامیراتی آ ناجوڑی ہموخت آ مریک ہراوخت بندغ نا جان اٹی چنکو ٹنگ اس مرے، اونا بندمتنگ ناچانس آک بھاز کم مریرہ۔

Hemophilia1800

یورپ اٹی دا ناجوڑی روحل ناخاندان اٹی مسک۔ اونا کل آن بھلاسوب دادے اوتینا خاندان آن بیدس پین ہچ ءِ جاگہ سے آساگ برام کتوسہ۔ ہنداخاطر آن داناجوڑی ٹی اوفتے بھاز نسخان ہرفوئی تما۔ دا اسہ میراتی ءِ ناجوڑی اسے۔

Sickte cell anemia

دا اسہ میراتی ءِ نسخان تروک ءِ ناجوڑی اسے۔ ہراٹی بندغ نا دتر ہڑہ غانبار مریک۔ دا اسہ ایمینیو ایسڈ (Aminoacid) اسے ناسوب آن مریک۔ اصل اٹ اونا کروموسومک یانزدہ (11) ءِ، وخت اس کہ 6 نمبر آ کاہک۔ گڑادا ناجوڑی مریک۔

داناجوڑی تا بنداوی معلومداری تیان پد دافتا درمان ناہم کسر کشنگانے، وداکاریم ہم علم جینیات نا کمک اٹ مسنے:

جینی تھراپی GENE THERAPY

دانا مطلب دادے کہ انسان نا جین تا درمان ءِ کننگ۔ دانا بنداوی اِرا بشخ ءِ۔ اولیکو بشخ دادے جین تا درمان ءِ بندغ نا دتر اٹی کننگے، دادے علم جینیات (Genetic) اٹی این ویوو (In vivo) پارہ۔ یعنی کہ بندغ نا جین تا درمان بندغ نا دتر اٹی مریک۔ ارٹمیکو بشخ ءِ جینیات اٹی ایکس ویوو (Ex vivo) پارہ۔ یعنی کہ انسان نا ناجوڑ انگا جین تا درمان اونا جون آن پیشن مریک۔ اینو سائنس نا ہنداوڑاٹی میراتی آ ناجوڑی تا درمان ءِ کم وَد جینی تھراپی (Gene Therapy) نا کمک اٹ کننگک۔ یعنی اوفتے ٹی فیمیلیا ہایپر کولسٹوروڈنڈ لینسر سائسٹو سیابراسزوپین، داغٹ ناجوڑی تا درمان ءِ جینی تھراپی ناکمک اٹ کننگک۔

انقلاب فرانس ٹی ادیب آتا دو

ڈاکٹر سعید تبسم

14 جولائی 1789ء نا دے انسانی تاریخ نا اسہ بھاز بھلو واقعہ ئسے۔ ہندا دے فرانس نا تخت پیرس اٹی کیہی ہزار آ زلم وستم نا گواچی مروکا و مدام حکومت نا عیاشی تے کن تینا خید و دتر تے اٹ ٹیکس مچ کروکا بزغر و غریب آک بغاوت کرسہ فرانس نا کل آن بھلا جیل ''بیسٹائل'' ءِ پرغا رو دڑفیر۔ ''بیسٹائل'' جیل ہمو جیل ئس ہراٹی بادشاہ و نظام نا خلاف ہیت کروک آک و کاریم کروک آک دزگیر ئسُر۔ ہندا بغاوت نہ بیرہ پیرس ٹی بلکن مچا فرانس ٹی ودی مس۔ لوچ و لغڑ آ خلکت تینے ٹی ہنداخس جرأت ودی کرے کہ بادشاہ نا برخلاف بش مس۔ انقلاب فرانس انسانی آجوئی نا بھاز بھلو تحریک اس ئس۔ دا کان مُست فرانس نا خلکت ءِ ہچ ءِ انسانی ہَق اس دوئی اَلّو۔ پارہ کہ زلم بھاز مریک تو کٹک۔ ہندن فرانس ناخلکت ءِ ہم 14 جولائی 1789ء نا دے بادشاہ و کلیسا نا زلم و جور نا انصافی و ٹیکس آتیان خلاسی رسینگا۔

دن تو انقلاب فرانس نا ودی مننگ نا بھاز سوب آک ئسُر۔ او فتیٹی زلم و نا انصافی، غریب خلکت آن زوراکی نا ٹیکس و پین چندی سوب آک۔ ولے انقلاب فرانس نا غٹ آن بھلا سوب فرانس نا ادیب و شاعر آک ئسُر۔ اوفک تینا نوشت آتے ٹی خلکت ءِ خنی کریر۔ زلم و جور ءِ پاش کریر۔ بے وس آ خلکت اٹی حوصلہ و ہمت ودی کریر۔ تاریخ دان آک پارہ کہ فرانس نا انقلاب نا ودی کروک آک فرانس نا ادیب آک ئسُر۔

داڑے نن منہ ادیب آتا ہیت ءِ کینہ ہرافک کہ تینا نوشت آتے اٹ اسہ خاچوکو قوم اسے بش کریر۔ واسہ ہندن ءِ انقلاب اس ودی کریر کہ بروکا وخت نا مزلوم آ انسان آتے کن مثال اس مس۔

1-مونٹیسکیو (Montesquieu)

فرانس نا دا عظیم آ فلاسفر و ادیب 1755ء ٹی کزیت کرے۔ ولے اونا نوشت آک فرانس نا است و دماغ آ ہر وخت سلیسر۔ مونٹیسکیو تینا نوشت آتے اٹ فرانسیسی راج نا نزوری تے پاش کرے۔ دا مفکر انسانی آجوئی و انسانی ہَق آتا ہیت ءِ کریکہ۔ دا ادیب فرانس نا کانوڈ نا انصافی و زلم و جور نا زی آ بے خلیس آن تنقید کریکہ۔ تینا نوشت آتے اٹ فرانس نا خلکت ءِ فکر و سوچ نا عادت تِس۔ خلکت نا است آن بادشاہ نا خلیس ءِ کشنگ نا کوشست کرے۔ وخلکت ءِ تینا حالیت ءِ بدلیفنگ نا خیال ءِ تِس۔

2-والٹیئر (Voltaire)

فرانس نا دا ادیب ہم انقلاب فرانس آن منہ سال مُست کزیت کرے۔ ولے ہمو وخت اسکان والٹیئر تینا نوشت آتے اٹ خلکت ءِ بغاوت آ تیار کریُسس۔ اونا نوشت آتے خلکت بھاز شونک اٹ خوانا کہ۔ او تینا انقلابی آ نوشت آتے اٹ فرانس اٹ انقلاب نا روح ءِ ودی کرے۔ ہندا ادیب ءِ فرنس نا زالم آ بادشاہ کل آن بھلا جیل بیسٹائل ٹی دزگیر کرے۔ او تینا عمر نا بھلو کچ اس دزگیری اٹ گدریفے۔ اوکان پد اودے جلاوطن کریر۔ ولے ننے کہ بادشاہ اونا قلم ءِ کیز کننگ کرے ننے کہ اونا نوشت آتے جلاوطن کننگ کرے۔ والٹیئر تینا تینا نوشت آتے اٹ بادشاہ و کلیسا نا زلم ءِ پاش کرے۔ داڑان خلکت نا است اٹ بادشاہ و کلیسا نا برخلاف بتّر نفرت ودی مس۔ والٹیئر اسہ شاعر اس ئس۔ اوڑتون اوار اوار اسہ ڈرامہ نوشتہ کروک اس ہم ئس۔ و ہندن تاریخ نوشتہ کروک اس و اسہ فلاسفر اس ہم ئس۔ والٹیئر ناخلکت کن کل آن بھلا خذمت ہندا ئس کہ اودے تینا نوشت آتے اٹ بادشاہ و کلیسا نا رعب انا شاندار آ ماڑی ءِ دڑفے۔

3-روسو (Rousseau)

روسو نا نوشت آک جذبات آن پر ئسُر۔ تاریخ دان آک روسو ءِ انقلاب فرانس نا دماغ پارہ۔ روسو تینا کتاب (Social Contract) ٹی نوشتہ کرے کہ اُلس کن الّمی (ضروری) ءِ کہ او فک زلم و نا انصافی نا زمزیر ءِ پرغر۔ اونا اسہ پنی ءِ قول ئسے کہ ''انسان فطرتاً آجو ودی مسُنے' ولے بادشاہ و کوزہ گیرو زوراک آک او فتے ہر جاگہ دزگیر و مے (غلام) جوڑ کرینو''۔

روسو تینا خیال آ تا درشانی اٹ پاننگ کہ ''اصل اٹ بادشاہ ءِ اُلس نا ایجنٹ و خادم مروئی ءِ۔ نہ کہ او اُلس ءِ تینا غلام و مے جوڑ کے۔ اُلس نا خذمت و آسودگی ریاست نا کل آن بھلا زمواری ءِ۔ اگہ بادشاہ ہندن اف تو خلکت اونا خلاف بش مرے''۔

ہمو وخت ٹی کیہی حکومت نا بندغ آک وحکومت نا جی جی کروک آک ونمک خور آک و روسو نا ہندا کتاب آ ملنڈ خلکرہ و مخارہ۔ ولے تاریخ ثابت کرے کہ روسو نا ہندا کتاب انقلاب فرانس نا دماغ پاننگا۔

روسو 1778ء ٹی کزیت کرے ولے آجوئی و حریت نا ہمو سبخ ءِ فرانس نا خلکت ءِ خوانفے کہ ہمو وخت اسکان فرانس نا خلکت آرام اٹ تولتوس ہراتم اسکان آجوئی ءِ دوئی کتوس۔

اینو ہم فرانس نا خلکت تینا ہمو قومی آ ہیرو و ادیب آتا پن ءِ ادب و احترام اٹ ہلیک۔

جتائی

حفیظ ساحل

محبت اسہ عجیب ءِ گڑا اسے اونا بناء ہرا خوشی وگل نا جوزہ غاتیان مریک و اونا آخر بالکل ایلو رخ یعنی جتائی، تباہی و بربادی اٹ مریک۔ جتائی ہمو زراب ءِ کہ ہرا دنیا نا بے رحم آ انسان آتا کنڈ آن ٹیکی ٹی ملک و دانا زراب آن است آک پتک ہلسا مچ آ عمر اکن بجی جوڑ مریرہ۔ و ہر کس محبت نا بظاہر خرن انگا باغ اٹ گام ءِ تخا او تینا انجام آن بے خبر مرسا بروک آو وخت اٹ تاریخ نا بھیانک آ بشخ انا گواچی مریک۔

سلیم ہر وخت تینا دنیا ٹی مگن تینا تعلیم تو اختہ ئس او تینا اسکول نا لائخ آ مارتے ٹی حساب مسکہ ہندن او میٹرک ءِ جوان انگا نمبر آتیٹ پاس کرے اوکان گڈ کالج اٹ داخلہ ہلک کالج نا اولیکو دے ئس کہ او تینا لائخی اٹ کالج نا ہر حساب ءِ پہہ مس۔

ہندا وڑ زند انا گچین آ دیک تدینگسا ہنارہ کہ اسہ دے او کالج آ ہتنگ ئس کہ ہنداڑتون اونا نظر اسہ ہندن ءِ مسٹر اسے آ تما کہ او واقعی قدرت نا جوڑ کروک ءِ اسہ لعل نادانہ اس ئسکہ کجلی آ بھلا خنک، تاب کنوک آ گیسوک قدرت نا تروک آ حسن و زیبائی آن مالا مال وحور و پری اس ئسکہ۔ ہمو وخت آ تو سلیم کاٹم ءِ شیف کرے تینا کسر ءِ ہلک وسیدھا کالج آ ہنا ولے اونا بے قراری اودے قرار آن بٹے کلاس اٹ او تینا کتاب ءِ ملا مگر اونا پنہ غاتیا ہم ہمو پری نا چہرہ ئس۔ خن تے ملا کہ ہم اونا چہرہ خن تے تر کریکہ ہم اونا چہرہ۔ یعنی اونا ذہنی کیفیت عجیب جوڑ مس۔ اودے ہندن گدارا بے قراری ٹی ننکان اُرے اسکان اونا ذہن سوچ و خیال آک ہمو کنڈ آ ئس۔ پارہ کہ گڑا ئے بٹنگ کیسہ ولے است آن کشنگ کپیسہ۔

ایلو سہب ا تو تینا ہڑدے نا روٹین نا رداٹ سلیم کالج کن روانہ مس تو ہنداڑتو وا ہمو مسٹر نا چہرہ ءِ ولدا خنا ولے است اٹ سوچا یا ہمو کتاب والا ہیت مروءِ کہ درو کتاب نا پنہ غاتیا و اینو ہر مسٹراٹ نظر بٹنگ ءِ ولے فاصلہ غاک خڑک مرسا کریرا اونا شک غلط ثابت مس انتئے کہ دا حقیقت اٹ ہمو درو والا مسٹر ئس سلیم نا است درپ درپ اٹ تما ہچ ءِ ہیت اس کننگ متو اوڑتو بیرہ اودے مہراٹ ہرسا سلیم اونا گور آن گدرینگا۔

داسہ سلیم ہر وخت اونا خیال آتیٹی مین ہلوک ئس۔ مرسا مرسا سلیم ہراسٹ آن سوچ کریکہ دا مسٹر دیر ئسے؟ منہ دے ہندن گدارا سلیم کالج نا ٹیم آن وختی بسکہ نوا اوڑتو ہیت و گپ اس مرے پارہ کہ عشق و مشک ڈکوک ءِ گڑا افس سلیم نا عشق انا انداز و مسٹر کن سلنگ ءِ ہمو مسٹر پہہ مس کہ دا کنکن بریک ولے واہم او سلیم آ خاص توجہ تتو کہ اسہ دے سلیم ہموڑے اسہ چنا سے آن ارّفے دا دیر ئسے؟ ہڑدے نما خلق آن بریک چنا پارے دا صدف ءِ مسٹری آ کالج اٹ خوانک سلیم اونا پن ءِ بنگ خوشی آن بال کرے داسہ چڑہ اونا دوی آ صدف ئس۔ اونا پن ءِ دو آ لکھا کہ دروت ہلکلہ یعنی او صدف تو یک طرفہ جنونی وڑاٹ محبت کننگ ئس۔

سلیم اسہ دے کالج آ ہتنگ ئس تو مقابل صدف ءِ بتنگ آ خنا و تینا است اٹ سوچا اینو ہر حال اٹی اوڑتو ہیت کیوہ او است ءِ بھلن کرسا اونا مون آ سلیس ہراڑان صدف دانگ اینگ ہرسا پارے خیر ءِ؟ انت خواسہ؟ سلیم تینا جیب آن کاغذ اس کشا اونا دوٹی لِس ولدا پارے کنے امیت ءِ کنے مثبت و جواب ملوءِ کنے نا کال نا انتظار مروءِ اصل اٹ سلیم ہمو کاغذ ٹی بیرہ تینا واونا پن ءِ است نا نقشہ سیٹی لکھاسس و شیف آن تینا نمبر ءِ نوشتہ کریس۔

شام اسکا اونا دوٹی موبائل ئس کہ چوہ ہمو اجنبی آ کال برے ہندن ننکان ہرے آ پوسکن ءِ نمبر اسے آن کال بس۔ سلیم نا است درپنگ ءِ شروع کرے۔ اونا است پارے صدف ءِ کال ءِ اٹینڈ کننگ تو اسہ گچین ءِ تو اراس بس۔ امرئس سلیم؟ ای جوان اٹ گودی، نی صدف؟ ایلو کنڈ آن توار بس جی او ای صدف اٹ ای بھاز بھاز سوچاٹ کہ نے تو ہیت کپر ولے نا تروک آ ہمو پرچی ءِ ہمو خط ءِ ارو بٹو مگر۔۔۔؟

مگر انت سلیم ارفے

مگر ای است نا دو آن مجبور مست قسم خن تا ای ہم نے تو محبت کیوہ ای نا مہر ءِ قبول کریٹ۔

دا ہیت ءِ بنسا خوشی آن سلیم نا خن تے آن خڑ ینک آک وہار ہرا جوزہ مہرانا خڑ ینک ئسرہ۔

ہندن دا مہر و محبت نا کِسہ غاک برجا ئسر ملنگ تو لنگ سلیم و صدف تینا ملنگ ناٹھکانہ غا ہڑدے شام اتو بسرہ و سہب انا آذان تے آ واپس مسرہ اُراتے آ۔

وخت آک بھلو بھلو بڑ ینک بٹسا ہتنگ ئسر اسہ دے صدف سلیم ءِ فون آ پارے کنا باوہ کنا رشتہ ءِ تینا ایلم نا مارتو کرینے ہرا اسہ لوفر و موالی ئسے۔ سلیم دا ہیت ءِ بتنگ تو اونا نت تیان ڈغار کشکا، صدف او غسا پارے باوہ کنے اوڑتو پاسیفنگ اٹی ءِ ولے سلیم ای کیہوہ اوڑتو سانگ برام کپرہ۔

صدف سلیم ءِ پارے سلیم نے کنا قسم ءِ ای تو ایہن ہنوک آ تا اٹ مگر نی تینے زیان کپیس ہنداڑتون فون ءِ بند کرے۔

سلیم اونا نمبر ءِ بھاز خلک مگر اونا نمبر بند ملا مگر ولدا حوال ملا کہ صدف حالیت آتیان است ترخ مرسا زار کنگنے و دنیاءِ الانے۔ سلیم اینو شار انا بازار تے ٹی گنوک پیری کیک۔ او نیم بندغ جوڑ مسنے او دے صدف نا داوڑ جتائی برباد کرے۔ اینو ہم اونا پن ءِ ہلسا گلی گلی کیک۔

☆☆☆☆☆

نوری نا ھکل

حسن ناصر

اسہ سیر ءِ تغ اسے ٹی مین دنیا نا غم تیان بے غم ہندن لگک کہ کنے آ ہچ ءِ غم اس اف دن بے غم خاچنگ شاید بادشاک ہم کپس۔ ولے بادشاہ تے آ تو بھلو غم ارے تینا ڈیہہ انا تینا دھرتی نا۔

سیر انگا تغ اٹ' اسہ واراتون است کنے ہکل تو او جاڑا پر انگا تغ آن دریہو تس...... اسہ وار تو کنا خنک پٹنگار! اسہ سبر ءِ بابا اس...... کاٹم آتے بھلا دستار...... بھلا بروک آک تے' جوڑ تیا باریم' اور ہ غانبار ءِ روبدار ءِ لہجہ سے ٹی کنے ہکل تس...... بش مہ خواجہ نی خاچنگ کن ودی متہ نس ودی متہ نس...... بشہ کہ نے خان ءِ معظم نوری کنا نک جولان آ تا سوب آن پانادی تخنگسہ منہ گام آن گڈ سیڑھی تا قطار اس جوڑ کریسر...... جولان آ تون سیڑھی آ لگنگ کنا ساہ ءِ کشادا بھلا زنجیر آ تا بھڑ اسہ پین عذاب اس ئسکہ...... ہرا کنا لخ اٹی ئسر۔ آخر انت بے بختی اٹ برزکو مزل آ سرمست۔ اسہ درگہ اس ملنگا ہندن ارٹمیکو آخر گڈیکو درگہ غان پد...... کنے تہٹی دکہ تسر...... زنجیر تا شڑنگہ تون ای مسن تماٹ...... انت بے بختی اٹ گوڈ آ تیا جک کاٹم ءِ بڑز کریٹ' دربار نا داپار اپار آن کڑسیک خلوک ئسر، کرسی تا پد آن سپاہیک زغم آ تون جک سلوک کڑسی تا زی آ منہ نواب تخت آن جک سلیس انت ہندا دے اکن ای نمے دا ریاست نا مالک کریٹ کہ نم بے غم خاچبوانت ای ہندا خاطر آن دہلی اسکان تینا ہلی تے دد یفیٹ؟...... نمے اسہ منظّم ءِ ریاست اسے نا مالک جوڑ کریٹ۔ او نم تینا زند ءِ خاچنگ اٹ تدیفبو...... و پیشن نا برے نما مال مڈی خیسن پیہن ءِ دزے دے و نم بے غم خاچبوای ہندا دے اکن نمے دانا وارث کریٹ کہ قبیلہ زئی تے ٹی بشخ و پانٹ مبو...... زبان نا زی آ بشخ و پانٹ مبو......؟

اونا ہیت آ ک کنا روح اٹی پتر ینگسہ کنا پڑہ غاتے بش کریرہ۔ اونا ھکل آ نصیر خان تینا دربار اٹ خواہک...... خان اعظم نا بتنگ تون اسہ وار آ ہبکہ جک سلیسٹ' کنا جون یلہ مس! ای اسہ واراتون سوچ کریٹ خیر مرے انت مس......او ہکل تو پارے مجرم اُس' نے انت اس پاروئی ءِ دربار اٹ پا' ہنداڑتون اِرا سبر ءِ ورنا کنا باسک آتے ٹی ہلکر و کنا لخ اٹی زنجیر تے شاغار' نت اٹی جولان آ ک...... کنے گرسہ...... زنجیر تا شڑنگ شڑنگ میری نا کنڈ آ دریر...... بھلا میت نا مون آن گدرینگسہ...... کنا ذہن اٹ چندی سوج آ ک چست مرسا کریر، کہ کنے آن انت خطا اس مس...... میری نا روشار نا کنڈ آن اسہ ٹنڈیل اسے آن گدرینگان میری نا بھلا درگہ غا ٹک ٹک مس...... ورندی تون دربان آ ک درگہ ءِ ملار۔ سپاہی تا اسہ قطار اس سلوک بھلا دستار و دستار تا پلو آک مون آن گلو بند کروک مخ تیا تا زغم آ ک لڑونخ ئسر...... اسہ دوٹی اسپر آک......منبر سپاہی ہلی تا زی آ گشت کرسا اسہ کنڈ آن اسہ ورناس موکی ءِ چکا کہ......زغم آتے گرم کرسا تیز کرسا بڑز کو میری نا برج آ تیا زغم آ تون ورناک سلوک پہرہ کریرہ...... ہیب وکیب آ نظر تو روک ئسر...... ہراسٹ کنے آ ہرک کہ دا امر ءِ ڈوہدار ئسے......

سردار تو لوک ئسر...... خن تا کنا مون آ اسہ بھلو تخت اس ئس' تخت انا داپار اپار آن ارا ورنا بلوچی کشیدہ والا پکہ غاتون سلوک ئسرہ...... با ادب با ملاحظہ ہوشیار نا پاننگ تون سردار آ ک تینا ہند آ تیان بش مسر...... پردہ نا اپار آن اسہ واراتون خان معظم نوری نصیر خان تینا زیبا غا دروشم تون پاش کرے......کہ اونا دروشم اٹ اسہ رعب رباب اس ئسکہ......زغم مخ آ تے تفوک......خیسن خماری آ خنک......نور آن پر آ چہرہ تینا تخت آ توس اونا تو لنگ آن گڈ ایلو کچاری تینا ہندآ تیا توس......۔

خان معظم نا مون آ غصہ تالان ئس۔ ترند آ لہجہ تون پارے...... خواجہ ءِ ایسرے...... جی خواجہ...... خواجہ کنا قصور انت ءِ کہ کنے پر انگا تغ آن بش کریر ایسر...... اونا غصہ مچے پین تیز مس......ترند آ توارتون پارے...... نی داسکا ارّفسہ کہ کنا جرم انت ءِ؟...... نا جرم دادے کہ نی خاچوک اُس۔ انت نا زندانا مسخت خاچنگ ءِ؟ نی بتنس...... بلوچ آک پارہ کہ ''خاچوک آ تامیہی نر کیک''۔......کنا مون آ اسہ خلیس اس تالان مس۔ پیشانی آن کنا خید آک یلہ مسر...... مدان آ توار تون پاریٹ...... خان معظم! خاچنگ...... خاچنگ...... کنا ہیت گٹ اٹ سلیس بارس۔ خان اعظم تینا جوزہ تون تینا آ ک کنا جوزہ غاتے بڑز کریرا او کنے ہنداخہ ہمت تس کہ ای حق ءِ حق پاو۔ ای اسہ وار اتون تینا دوتے بڑز کریٹ۔ زنجیر تا شڑنگ آرہ کنا جوزہ غان چرکاو پیش تمّا کنا ترند آ توار تون سپاہیک زغم آتے کشار و مون آ بسر۔ ولے خان اعظم دوتے بڑزا کرے اوفتیا اشارہ کرے۔ الیبو دا ورنا ءِ تینا است انا ہیت ءِ کہ اودے دا مسخت اٹی تینا سفائی ٹی ہیت کننگ نا حق ارے۔

اونا دا انصاف نا ہیت آن کنا جوزہ غاک ورنا مسر کنا خنک خیسن دم کنا تیز تیز سینہ غان پیش تمّا کہ وتہٹی ہنا کہ۔ خان معظم! دا زئی و قبیلہ غاک تو نما اتوک ءِ داٹی ننا انت قصور؟۔

اونا مون آ اسہ عجیب ءِ کیفیت اس تالان مس او پارے! ورنا قبیلہ غاتے سردار آتے اسہ منظّم ءِ ریاست و حکومت اس چلیفنگ کن کریٹ کہ دا تیٹی ننا ربیدہ غاک ہراٹی چتکا بھلا تفوک ءِ' ای نے پلو شریک کریٹ کہ نم اسہ قوم اسے اُرے قبیلہ غاتے دا خاطر آن جوڑ کتویٹ کہ نم بشخ و پانٹ مبو............ اونا دا ہیت آ ک کنا دماغ اٹ ہندی مسوسر۔ ہندا سوب آن داسہ ای ڈب آ توارتون پاریٹ......خان معظم قصور کنا اف ننا ڈغار نا و دشت اکن تو جنگ کریرے کیہی علاقہ غاتے فتح کریرے ولے افسوز...... ننے شعور تننگ کن ہچ ءِ دانش گاہ اس، ہچ ءِ مدرسہ' و یونیورسٹی اس جوڑ کتویرے۔ اگہ ننا شعور آتے زندہ تخنگ کن تینا ڈیہہ انا شونداری کن نم علم انا پلو ءِ شابیت کننگ کن دا خلکت ءِ نا تعلیم نا کنڈ آ ایسرے تو نن اینو دن خاچوک متو نہ نتہ انا بندغ آک دن بے چیٹی' بے سرئی و بے کسری نا گواچی متورہ۔ اسہ واراتون خان اعظم جوزہ ٹی تینا دوتے بڑز کرے...... ورنا...... بس...... بس......نم دور انا خواست آتے پُہہ مترے...... ننے اخہ کروئی ئس نن کرین......دا ڈیہہ ءِ پین نا جاہو کروک آ تیان بچفنگ کن دانا رکھ چیٹ ءِ کرین۔ داسہ نم تینا دور انا خواست آتے پورو کرسہ تینا مال مڈی نا خواجہ مننگ کیرے۔ ہموقوم آتے زندہ مننگ نا ہچ ءِ حق اس اف کہ او دورانا نبض آن واجب مفس۔ او تینا زند، قوم، ربیدہ مال مڈی نا رکھ چیٹ کن جت پت کپس۔ ننے انت اس کروئی ئس کرین داسہ نم تینا دور زمان نا خواست آتے مون آ تخسہ علم و ہنر و دانش مال مڈی دود و ربیدہ نا وارث مبو۔ نی اگہ وخت انا رفتار تون گام کننگ کپیسہ تو نی کاروان آن پد سلوس......۔

انت ہندا سوب آن نمے دا ڈیہہ انا مالک کریٹ کہ نم ٹکر ٹکر مبو اسہ ایلو نا سوتے آ مبوانت مس نما ربیدہ غاتے انت مس نما سیوت آتے انت مس......اونا خن تے ٹی سوال اونا جوڑ تیا سوال آ ک ئسرہ......غصہ غان اونا خنک پھل آ مبار خیسن ئسرہ۔

خاچوک آ قوم آک بے سہب مریرہ۔ ای نمے بے سہب مننگ خواپرہ۔ اسہ ترند ءِ ہکل اسے تون تخت آن بش مس۔ اونا جوزہ غاک کنے آن سوال کریرہ۔ او اسہ غورانٹ اسے تون ہکل کرے ''انت نم خاچوک ءِ قوم اسے اُرے؟...... نمے تینا آ خبت نا جت پت کن ہلتنے''......

نوری نا ہکل تون کنا خنک پٹنگار' تغ آن سما کریٹ داانگ اینگ چک خلکٹ' ننے نوری نصیر خان ءِ ننے میری ءِ' ننے دربار...... ولے کنے ہندا سوج ہرفے کہ انت نن واقعی خاچوک ءِ قوم اسے اُن؟۔

☆☆☆☆☆

بے وس آ شمسو

ماہا عامر

سردار:۔ نن دادے داڑے دفن کن الپنہ !۔

خلکت :۔ دا اسہ بے وس ئسے دانا کڈ کننگ آن ڈغار کٹپک۔

سردار:۔ دا ننا پرک آ تا قبرستان ءِ۔ داڑے ننا ڈاڈاک و پیرہ غاک دفن ءِ ننے داڑے گڑا امر پین کس ءِ اِلن۔ اول آن نم دادے مڑدہ غان پُر کریئرے۔

خلکت :۔ دا اسہ غریب اس ئس اول تو زند اوڑتون وفا کتو ایلو مخلوق اودے درپدر کرے داسہ میت ءِ تے تو عذاب کپہ بو۔

سردار:۔ گڑا نن غریب آ تا ٹھیکہ ءِ ہرفیئن۔

(سردار تینا باڈی گاڈ آتو بسوُسس او اصرار کریکہ داڑے نن دا لاش ءِ دفن کن الپنہ مخلوق اودے منت کریکہ اونا ریش اٹی ہلکلہ ولے سردار اوفتا ہیت آتے منتو آخر مخلوق لاچار مس او پین جاگہ اس دفن کن مردہ ءِ دریرا لاش خلق انا اسہ ورنا شمسو نا ئس)

شمسو نا اصل پن شمس الدین ئس ولے پارہ دُنکہ غریب نا رزق کم مریک ہندن اونا عزت و شرف ہم کم مریک۔ ہندا خاطر آن شار انا چنکا بھلاک اودے شمسو پاریرہ۔ شمسو دے اس ودی مسک اونا باوہ دنیاءِ الا اونا لمہ مخلوق نا پچ و رزان تے سلاکہ گزارہ ءِ تینا کریرہ۔ اوفتا اسہ کوٹی اس اوفتا کل سرمایہ ئسکہ۔

ہرانا حالیت دا ئس کہ ہر کنڈ آن اونا دیوال نا لیو دڑا ئسس۔ ہراتم پر کریکہ دُن ءِ ہم رزان اس تا الو اوٹی دیر مچ متوکہ۔ اُرانا تا اسہ کنڈ آن اسہ توت اسے نا درخت اس ئس او ہم گڑاس بارُن گڑاس پالُن ئس۔ ہندن لگا کہ دُنکہ ہمو درخت نا ہم شومی ئس کہ او شمسو استا اُراٹی خراسُس۔ ایلو کنڈ آ اسہ ٹینی ءِ دروازہ اس ئس ہرانا کُنڈی پنوک و ٹین تے کج ئس۔ کجی ناتے سوب دائس کہ ہرا چنا ہمو کان ہنا کہ تینا شغل کن اوفتا دروازہ ٹی خل اس خلککہ ترّا کہ۔

خیر شمسو ہندا غریبی نا حالت اٹ رُدیسہ کرے ہفت سال انا عمر اٹ لمہ تے اودے ہوٹل اسے ٹی بار والی خلک۔ ہراڑے او مخلوق نا پٹ ولٹ اٹی تینا عمر انا دوانزدہ میکو سال اٹی گام تخا۔ اونا گام تخنگ تون کس پائے اونا لمہ تینا عمر انا آخریکو گام ءِ ہرفے۔ ہموشام بھاز یخ ئس۔ [illegible]انا بھلا چلہ ئس۔ اینو ششمیکو دے ئس کہ دے جمر آتیان پیشن بتویُسس۔

شمسو استا اُراتی اسہ اسٹوپ اس ئس ولے نیستی نا سوب آن اوٹی ہُرے ناءِ خاخر لگتویُسس۔ بس اوفک تینا زند ءِ گرارہ۔ اُراتی تا منہ لیپ ئسرہ ہرا فک ہنداخہ متکن مسوسُر کہ اگہ نت ءِ او فتیٹی شاغاسہ نت ایلو کنڈ آن پیش تمّا کہ۔ ہمونن شمسو نا لُمہ نا بیماری وڈا۔ ٹوخ ٹوخ کرسہ او بے ہوش مس۔ شمسو غریب بھاز فریشان مس حیران مس کہ انت کیو۔ ہِنا ہمسایہ نا دروازہ ءِ ٹپا۔ زرہ سے آن گڈ ہمسایہ تے دروازہ ءِ مُرمٹسہ ملا۔ شمسو اوڑا دوتے تفسہ پارے خداءِ منبو کنے مچے پاٹ ایتبو کنا لُمہ ءِ یخ خلکُنے۔ مُڑ مُڑ کرسہ شمسو ءِ اِرا مُسہ کٹینگ تِس۔ ہر افتے شمسو ہلک اونرسہ اُراغا بس۔ ولے شاید اودے بھاز ہُرے مسوُسس۔ اونا لمہ دنیا نا ویل آتیان اُست ترخ مسوُسس او تینے آزات کرسہ کہنگ ءِ ہلکوُسس۔ شمسو اوغا پٹا کس اودے دلاسہ تروک ءِ الو۔ کس اونا غم ءِ مُر کروک ءِ الو۔ بس او ئس اونا تنیائی ولمہ نا میت اوڑتون ئس۔ اودے ہندا محسوس مس کہ اونا لمہ نا روح اوڑا ابس اودے دلاسہ تِس پارے [illegible] غم کپہ خدا خیر کیک۔ خدا خدا کرسہ سُہب تمّا شمشو مسجد نا پیش امام ءِ پارے نی اعلان اس کر کہ کنا لُمہ دنیاءِ الانے۔ پیش امام اونا کنڈ آ ہُرا اودے شاید اونا ہیت آ تخین متو پارے مگہ داچوک ئسے ہر کس برے اعلان کے۔

شمسو لاچار مس اُرا اُراٹی ٹک ٹک کرسہ تینا لمہ نا پارے منہ بندغ ءِ اوڑا اتڑس بس اوڑتون بسُر اودے پاریر شار انا نیاڑی تے پاکہ دادے ثواب کیرا و نی ہِنک لمہ کن تینا کفن نا انتظام ءِ کر۔ شمسو حیران مس کہ کفن کن پیسہ ہرا کان اتیو۔ دُدینگسہ ہِنا ہمو ہوٹل آ ہراٹی او کاریم کریکہ سیٹ ءِ تینا پیسہ نا پارے او ہم مچے مرمٹا ولدا نا گڑاس پیسہ تِس تے۔ ہرافتان او کفن ہلک تینے رسیفے۔ شار انا گڑاس پیر ءِ نیاڑی بسوُسر اونا لمہ ءِ ثواب کریر ہندن گڑاس قبرستان آ ہِنار اونا لمہ نا قبر ءِ ختار مُسہ گھنٹہ غان پد اودے دفن کریر۔ او ہر کس ہرکس مس۔

کس ہم اوڑتون اُست ہُسونی کتو۔ منہ دے آن پد شمسو ولدا زند ءِ تدیفنگ شروع کرے۔ او ولدا تینا ہوٹل والا غا کاریم کن ولے ہوٹل والا اودے الیتو اودے پارے نی بھاز چٹّی کیسہ ہندا خاطر آن نا جاگہ غا ای پین اسٹ اس تخانُٹ۔ لمہ نا تے کہنگ آن پد اونا زند انا بے بختیک بتر و دار کس اودے کاریم کن ہم الیتو کہ۔

داسہ او تینا زند ءِ پنڈنگ اٹ تیر کننگ شروع کرے۔ منہ دے آن پد مخلوق اودے پنڈ ہم تتنگ بند کرے۔ لنگڑی اونا اُراٹی گوڈ خلک۔ ہندن اونا عمر انا ہژدہ میکو سال شروع مس۔ ولے زند اوڑتون وفا کتو۔ اسہ دے او تینا اُراٹی لنگڑی آن بپاست خلککہ۔

ملک الموت اوڑا بس و اودے زندانا مصیبت و سختی تیان آزات کرے۔ منہ دے اسکان مخلوق ءِ دا ہم سما تمتو کہ شمسو زندانا سختی تیان آزات مسُنے۔ منہ دے آن پد دے اس اونا میت گند کرے گڑا مخلوق ءِ سما تمّا کہ او تو دنیاءِ الانے۔ منہ بندغ ءِ رحم بس۔ اوفک پاریر دا شار انا رسوائی ءِ کہ ننا شار اٹی اسہ لاچار اس بے قبر مرے۔ اوفک پیسہ جمع کریرا و اودے قبرستان آ دریر۔ ہموڑے اونا قبر آ ہم پڈّ ائس کہ اودے داڑے دفن کپبو۔

Daily
TALAR
The First ever Brahui Daily
Newspaper throughout world
براہوئی
نوشکے
تلار

پاکستان 5 جون آ چاگرد رکھ نا جہانی دے انا مہماندار مریک

موسمیاتی بدلی تا منفی زہم تون مون تنگ کن اسیجائی وڑاٹ گام گیج کننگ کن کاریم متنگ اٹی ءِ

وارخواہی تننگ آ نن اقوام متحدہ نا پروگرام ماحولیات نا منت وار اُن، ملک امین اسلم

اسلام آباد(اے پی پی) پاکستان اینخو سال 5 جون آ ماحولیات نا جہانی دے انا میزبانی ءِ کیک، داشرف پاکستان نا اسہ پدتموک ملک اس منتگ آن پد ہم ماحولیات نا رکھ و مون آ دنگ کن قائدانہ کڑدانا جہانی کہول آ اعتراف ءِ۔ دانا مسخت ایکوسسٹم و حیاتیاتی تنوع نا رکھ انا بابت ہندی و جہانی کہول آ آگاہی ءِ مون آدنگ ءِ تانکہ موسمیاتی بدلی تا منفی زہم تون مون تنگ کن اسیجائی وڑاٹ گام گیج کننگ مرے۔ داہیت انا پڑو ءِ وزیراعظم نا خصوصی کمکار موسمیاتی بدلی ملک امین اسلم واقوام متحدہ نا پروگرام ماحولیات (یو این ای پی) نا ایگزیکٹو ڈائریکٹر انگر اینڈرسین دوشنبے نادے آ داڑے اسیجائی پریس بریفنگ اٹ کرے۔ جہانی یوم ماحولیات نا وخت آ اقوام متحدہ نا کنڈآن عشرہ بحالی ایکوسسٹم 2021 آن 2030 آ بناء ہم کننگک۔ ملک امین اسلم پارے کہ جہانی یوم ماحولیات نا میزبانی پاکستان کن شرف اسے، داوارخواہی ءِ تننگ آ نن اقوام متحدہ نا پروگرام ماحولیات نا منت وار اُن۔ اوپارے کہ ایکوسسٹم نا بحالی نا عشرہ ءِ اڈ تننگ نا فیصلہ تدوک آ سال کننگا۔ اوپارے کہ کورونا دین اٹی داہیت انا درک ودی مس کہ ایکوسسٹم نا بحالی اخس المی ءِ۔ داڑآن ننے معلوم مس کہ قدرت نا گڑا اس حدود و معیارات ءُ ہرافتیان تجاوز نا بھرم ءِ کنوئی تمک۔ دابابت کورونا دین نن کن اسہ پیدوار ءُ دوراسے۔ اوپارے کہ پاکستان ماحولیاتی انحطاط و داٹی مروک آ نسخان آتون مون تنگ کن دنیا ءِ یکجا کننگ نا مہم نا وت مریک۔ ملک امین اسلم پارے کہ اینخو سال ماحولیات نا بابت بھازا اہم مریک، داٹی مسہ جہانی کانفرنس و جہانی یوم ماحولیات نا دود ہم مریک۔ اوپارے کہ پاکستان وزیراعظم عمران خان نا وژن نا ردات گرین فیوچر نا کنڈآن ہتنگ ءِ وایکوسسٹم نا بحالی و ماحولیاتی رکھ اکن قدرتی طریقہ ہائے کار ءِ تینا کننگ ءِ۔ امین اسلم پارے کہ پاکستان ماحولیات نا بابت اسہ پوسکن ءُ فنانشل فریم ورک اسے نا تیاری آ اہم کاریم کننگ ءِ۔ دا چرجوئی ٹی 500 یورو مالیت نا اولیکو گرین بانڈ جاری کننگک ہراڑآن ایکوسسٹم نا رکھ و مون آ دنگ کن مالی وسیلہ دوئی منتگ کیک۔

شفقت محمود پی این سی اے ٹی بلوچستان کلچرڈے دودانا مہمان خاص مریک

اسلام آباد(اے پی پی) پاکستان نیشنل کونسل آف دی آرٹس اٹ بلوچستان کلچرڈے انا چرجوئی ٹی سے شنبے نادے 2 مارچ آ شام انا 30:6 بجہ غا پی این سی اے اوپن ایئرتھیٹراٹ خصوصی محفل و سازوزیمل نا بست وبند کننگانے ہراٹی پنی آ بینڈ کہکشاں اینڈ بابر نا فنکار تینا فن ءِ نشان ایترہ۔ بنجائی وزیرقومی میرات وکلچرڈویژن مہمان خاص مریک۔

مچھ، ایل پی جی ٹینکی اسے ناچپی منتگ آن اسہ بندغ اس زوال

کوئٹہ (اے پی پی) بولان نا علاقہ مچھ انا خڑک تندرفتاری نا سوب آن ایل پی جی ٹینکی اسے ناچپی منتگ آن اسہ بندغ اس زوال مس۔

...........کوئٹہ' چیف جسٹس بلوچستان ہائی کورٹ جسٹس جمال خان مندوخیل شہداء آرکیڈ گیلری نا جاچ ءِ ہلنگ اٹی ءِ

چارمیکو جہانی پاکستان آرمی ٹیم سپرٹ نا کھاریاں ٹی بنا

راولپنڈی (اے پی پی) چارمیکو 'جہانی پاکستان آرمی ٹیم سپرٹ مقابلہ 2021'' نا کھاریاں نا خڑک قومی انسداد دہشت گردی مرکز ٹی بنا کرے، 3 دے ئی مقابلہ غاتیٹی پاکستان آرمی نا 8 ڈومیسٹک ٹیم تیان بیدس 8 سیوتی ملک آتا ٹیمک ہم مقابلہ ٹی بشخ ہلیرہ۔ پاک فوج انا شعبہ تعلقات عامہ (آئی ایس پی آر) نا ردات سیوتی ملک اردن، سری لنکا، ترکی واز بکستان نا ٹیمک مقابلہ غاتیٹی بشخ ہلیرہ وخت اس کہ مراکش، انڈونیشیا، قزاخستان وتاجکستان مبصر آتا حیثیت اٹ بشخ ہلیرہ۔ جسمانی وکسبی ڈومینز تیٹی حکمت عملی نا مہارت تون اوارا اوار بشخ ہلوک آ ٹیم تا چستی ءِ ہتنگ کن دامقابلہ غاتے شین تننگانے تانکہ وخت آ فیلڈ منظر نامہ غاتے چیلنج کننگ کن ورناک چاک وچوبند مریر۔ 62 گھنٹہ مریس ایونٹ اٹ چندی کراس ڈومین، جسمانی سگ، دیرانا کسر اٹ اڑاند ءِ عبور، کیمیائی، حیاتیاتی، ریڈیولاجیکل چاگرد داٹ خڑکی ہدف نا بحالی ورکھاوارءِ۔

ایئرچیف مارشل مجاہد انور خان نا سروک پاک بحریہ تون سپاروکی اوڑدہی

اسلام آباد(اے پی پی) پاک فضائیہ نا سروک ایئرچیف مارشل مجاہد انور خان سروک پاک بحریہ تون سپاروکی اوڑدہی اس کرے۔ ترجمان پاک بحریہ نا ردات نیول ہیڈکوارٹرآ بتنگ آ امیر البحر ایئرچیف ءِ بخیر کرے۔ پاک بحریہ نا چاق وچوبند دستہ ایئرچیف مارشل مجاہد انور خان ءِ گارڈ آف آنر پیش کرے۔ شرفمند آ مہمان نیول ہیڈکوارٹر اٹ یات گار شہید آتیا پھل آ تا چادر اس شاغا۔ پاک بحریہ نا سروک ایڈمرل محمد امجد خان نیازی پاک فضائیہ کن ایئرچیف مارشل مجاہد انور خان نا خدمت آتے خراج تحسین پیش کرے۔ نیول چیف ملکی سمندری سیم تا دفاع ٹی پاک بحریہ نا کمکاری و سلہہ بندفوج انا نیام اٹ ہم آہنگی نا مون آ دنگ کن ایئر چیف مارشل مجاہد انور خان نا کوشست آتا ستاءِ کرے۔

کسٹمز ہنداتُو اٹی نان کسٹمز پیڈ گاڈی تا برخلاف بے پرخ کریک ڈاؤن نا بناءِ کیک، عرفان جاوید

کوئٹہ (اے پی پی) کلیکٹر کسٹمز پریونٹیو کوئٹہ عرفان جاوید پارینے کہ کسٹمز ہنداتُو اٹی نان کسٹمز پیڈ گاڈی تا برخلاف بے پرخ کریک ڈاؤن نا بناءِ کیک وخت اس کہ کریک ڈاؤن کن کسٹمز وایلو ادارہ غاک اواری اٹ کاریم کیرہ۔ داکارروائی ءِ بنجائی حکومت و بنجائی محتسب اعلیٰ نا پارت آتیا کننگ انگ ءِ۔ ترجمان کسٹم نا جاری کروک بیان اٹی کرے۔ کلیکٹر کسٹم پریونٹیو کوئٹہ عرفان جاوید پارے کہ کریک ڈاؤن کوئٹہ شار و اونا ایب وکیبٹ مسنلک بمشول اوغان بارڈر اسکان نا علاقہ غاتیٹی کننگک۔ ہموشوروم ہرانا نان کسٹم پیڈ گاڈی واوفتا بہا کننگ اٹ اوار مریر تو اوفتا برخلاف ہم سخت کارروائی کننگک۔ کارروائی ٹی شوروم نا مالک آتون اوار کاروبار کننگ وموقع غا گاڈی ٹی سوار ڈیورنا برخلاف ہم دزگیری ہم اوار ءِ اوفتا برخلاف F.I.R ایف آئی آر ہم درج کرفننگک۔

...........کوئٹہ' گورنر بلوچستان امان اللہ خان یاسین زئی تون میر چاکر خان رند سبی یونیورسٹی نا وائس چانسلر ڈاکٹر علی نواز مینگل اوڑدہی کننگ اٹی ءِ

گوادرسی پورٹ خاص کر بلوچستان کن گیم چینجر نا حیثیت تخک، حمزہ خان ناصر

کوئٹہ(اے پی پی) پاکستان تحریک انصاف نا صوبائی راہشون حمزہ خان ناصر پارینے کہ گوادرسی پورٹ پاکستان وخاص کر بلوچستان کن گیم چینجر نا حیثیت تخک گوادر نا پوروی آن ملک اٹ روزگار نا بھلووارخواہی اس دُو بریک، بنجائی حکومت و پاک فوج گوادر پورٹ نا شونداری کن اواری اٹ کاریم کننگ اٹی ءُ، گوادر پورٹ انا برخلاف ملک دشمن زموار آک چم آتیٹی اختہ ءُ ہرافتے اواری اٹ بے سہب کروئی مریک۔ داخیال آتا درشانی ءِ او دوشنبے نادے آ ''اے پی پی'' تون خصوصی گپ وتران کرسا کرے۔ اوپارے کہ گوادر پورٹ واپارنا لحاظاٹ دنیا نا چکار نا مرکز جوڑ مسنے گوادر پورٹ انا تفنگ آن داڑے شونداری نا پوسکن ءُ کسر ملنگک والس ءِ روزگار نا بھلو وارخواہی اس دوبریک وایلو کنڈآ ملک ءِ ریونیوتا مدات ارب آ روپئی نا فائدہ دوئی مریک۔ اوپارے کہ مچ آ دنیا نا خنک گوادر پورٹ آ لگوک ءُ و اوداڑے زرکاری کننگ خوارہ گوادر پورٹ پاکستان و خاص کر بلوچستان کن گیم چینجر نا حیثیت تخک۔

بیست وچار گھنٹہ ٹی کورونا دین انا 1392 کیس، 36 مرک رپورٹ

اسلام آباد(اے پی پی) تدوک آبیست و چار گھنٹہ ٹی مچ آ ملک اٹی تدوک آبیست و چار گھنٹہ ٹی کورونا دین آن 36 مرک مس۔ نیشنل کمانڈ اینڈ آپریشن سینٹر نا کنڈآن جاری حساب وکتاب نا ردات تدوک آ 24 گھنٹہ ٹی مچ آ ملک اٹی 1 ہزار 392 بندغ آ تا کوویڈ۔19 ٹیسٹ مثبت بس و36 بندغ دادین آن زوال کریر ہرافتیان 32 بندغ ہسپتال آتیٹی وخت اس کہ 4 ناجوڑ اُراتیٹی قرنطینہ ٹی دادین آن زوال کریر۔ ملک انا 4 بھلا شارتیٹی وینٹی لیٹر آتیا کوویڈ۔19 نا ناجوڑ آتا تناسب نا لحاظاٹ ملتان اٹی 18 درسد، لاہور اٹی 34 درسد، پشاور اٹی 18 درسد و اسلام آباد اٹی 28 درسد ناجوڑ ءُ۔

دنان تادرمان کن آب اٹنگا ہسپتال وخت انا اہم ءُ گرج اسے، ڈاکٹر فیصل سلطان

اسلام آباد(اے پی پی) وزیراعظم نا خصوصی کمکار قومی جان جوڑی ڈاکٹر فیصل سلطان پارینے کہ دنان تادرمان کن آب اٹنگا ہسپتال وخت انا اہم ءُ گرج اسے، اسکول آف ڈینٹسٹری بنجائی دارالحکومت اٹ تینا وڑنا اولیکو ادارہ ءِ۔ داخیال آ تا درشانی ءِ او دوشنبے نادے آ داڑے اسکول آف ڈینٹیسٹری ٹی اسہ دود اسے آن تران کرسا کرے۔ اوپارے کہ دنان تادرمان کن آب اٹ ہسپتال (اسکول آف ڈینٹسٹری) وخت انا اہم ءُ گرج اسے۔ اوپارے کہ لس وڑاٹ مخلوق اٹ دنان تا بابت حفظان صحت نا تصورزیات جوان اف ہراٹی باہ ودنان تا ناجوڑی نا کچ بھاز زیات ءِ۔

پنجاب ٹی سینیٹ اومیدوار آتا بے مقابلہ گچین منگ ستاکرزک، اسد قیصر

صوبہ پنجاب آنبار ایلو صوبہ غاتیٹی ہم سینیٹ نا گچین کاری تیٹی حسابی کچ نا بنداوآ اومیدوار آتا گچین کاری شفافیت نا کنڈآ مثبت ءُ پیش رفت اس مریک

سینیٹ نا گچین کاری تیٹی شفافیت اتنگ کن غٹ سیاسی جماعت والیکشن کمیشن تینا کڑدءِ ادا کیر، اسپیکر قومی اسمبلی نا گورنر و وزیراعلیٰ پنجاب تون ہیت وگپ

اسلام آباد(اے پی پی) اسپیکر قومی اسمبلی اسد قیصر پارینے کہ پنجاب اٹی سینیٹ نا اومیدوار آتا بے مقابلہ غان گچین منگ ستا کرزک، بنجائی حکومت سینیٹ نا گچین کاری تیٹی شفافیت آ یخین تخک، صوبہ پنجاب آنبار ایلو صوبہ غاتیٹی ہم سینیٹ نا گچین کاری تیٹی حسابی کچ نا بنداوآ اومیدوار آتا گچین کاری شفافیت نا کنڈآ مثبت ءُ پیش رفت اس مریک۔ دوشنبے نادے آ قومی اسمبلی سکریٹریٹ آن جاری بیان نا ردات داخیال آتا درشانی ءِ او گورنر پنجاب چوہدری محمد سرور و وزیراعلیٰ پنجاب سردار عثمان بزدار تون گپ وتران کرسا کرے ہرافک اوڑتون دوشنبے نادے آ اوڑدہی کریر۔ اوڑدہی ٹی ملک انا جم سیاسی و زرگزرانی حالیت آتیا سرجم گپ وتران کننگا۔ اوڑدہی ٹی اسپیکر قومی اسمبلی پارے کہ پنجاب اٹ سینیٹ نا اومیدوار آتا بے مقابلہ غان گچینی ستاکرزک۔ بنجائی حکومت سینیٹ نا گچین کاری تیٹی شفافیت آ یخین تخک۔ اوپارے کہ صوبہ پنجاب آنبار ایلو صوبہ غاتیٹی ہم سینیٹ نا گچین کاری تیٹی عددی تناسب نا بنداو آ اومیدوار آتا گچین کاری شفافیت نا کنڈآ مثبت ءُ پیش رفت اس مریک۔ اوپارے کہ مستین اٹ مروک آ سینیٹ نا گچین کاری تا شفافیت آ سوج ہرفنگسا کرینے۔ غٹ جماعت آتا حسابی کچ اٹ سینیٹ اٹی سیٹ ہلنگ اوفتا جمہوری حق ءِ۔ اسپیکر اسد قیصر پارے کہ سینیٹ نا گچین کاری تیٹی شفافیت اتنگ کن غٹ سیاسی جماعت و الیکشن کمیشن تینا کڑدءِ ادا کیر۔ ملک ءِ مون تروک ویل آتیان کشنگ کن غٹ سیاسی واکدارتا نیام اٹ کمکاری نا خواہندار اُن۔ ملک تاریخی زرگزرانی تنگی تون مون تروک ئس ہرانا ساڑی حکومت مون ءِ تورینے۔ ملک انا زرگزرانی ٹک آک پاش کیرہ کہ ملکی زرگزران شونداری نا کنڈآ ہتنگ ءِ۔ اسد قیصر پارے کہ ملک اٹ سیاسی انتشار شونداری نا کسراٹ بھلو اڑانداسے۔ داوخت آ گورنر پنجاب چوہدری محمد سرور پارے کہ پنجاب اٹ سینیٹ نا اومیدوار آتا بے مقابلہ غان گچینی سیاسی بالغ نظری نا درشانی ءِ۔ مستین اٹ سینیٹ نا گچین کاری تیا ہور ہرفنگ جمہوری عمل نا نزوری ءِ۔ اوپارے کہ اومیت ءِ کہ آجہت ہم اپوزیشن تینا اختلاف آتے اسہ کنڈ تخسا ملکی فائدہ ٹی کمک کیک۔ اوڑدہی ٹی وزیراعلیٰ پنجاب عثمان بزدار پارے کہ صوبہ پنجاب اٹی غٹ سیاسی واکدار آتے اوار دنگ نا خواہندار اُن۔ صوبہ پنجاب شونداری نا کنڈآ ہتنگ ءِ۔ اوپارے کہ وزیراعظم نا وژن نا ردات السی آسودہی و روزگار نا وارخواہی ودی کنگ کن شونداری ڈٹ آتیا کاریم برجاءِ۔ پنجاب اٹی صنعتی شونداری کن خصوصی زون تاجوڑکنگ آ کاریم برجاءِ۔

بطور رضا کار شہری دفاع میں شامل ہو کر ملک اور قوم کی خدمت کریں
یکم مارچ عالمی یوم شہری دفاع
ڈویژنل ڈائریکٹریٹ سول ڈیفنس نصیر آباد ڈویژن
...........نصیر آباد' ڈپٹی ڈائریکٹر سول ڈیفنس عنایت اللہ بلوچ نا پرمان آ عبید اللہ محمد حسنی نا کماشی ٹی ریلی اڈ تننگ انگ ءِ

ایل این جی نا معاہدہ ءِ پی ٹی آئی حکومت 10 درسد آ کرے، علی نواز اعوان

اسلام آباد(اے پی پی) وزیراعظم نا خصوصی کمکار سی ڈی اے امور علی نواز اعوان پارینے کہ ن لیگ نا حکومت قطر اتون ایل این جی نا معاہدہ ءِ 13 درسد وخت اس کہ پی ٹی آئی نا حکومت 10 درسد آ کرسا پک کرینے کہ دِیر اس الس نا باروات سجفک۔ داخیال آتا درشانی ءِ او دوشنبے نادے آ یونین کونسل پھلگراں ٹی اسہ جلسہ سے آن تران کرسا کرے۔ اوپارے کہ نن کک بکس و کمیشن ہلپنہ ہنداخاطرآن ننکن قطری چھٹی بفک بلکن ن لیگ اکن بریک۔ اوپارے کہ اپوزیشن پا ہک کہ اونتون تولنگ کن تیار اف ولے ہمو اپوزیشن پنجاب اٹ ننتون تولسا سینیٹ نا سیٹ آتے ہلیک۔ علی نواز اعوان پارے کہ وزیراعظم پاکستان نا ویژن ءِ پذیرائی ملنگ ءِ اونا کورونا دین اٹی نیز گار الس ءِ بین و افلاس نا آفت آن بچفنگ کن سمارٹ لاک ڈاؤن نا فیصلہ نا سفت ءِ مچ آ دنیا کننگ اٹی ءِ۔ وزیراعظم نا خصوصی کمکار پارے کہ ننا زرگزران داسہ شونداری نا کنڈآ ہتنگ ءِ و برآمدات وزرمبادلہ ٹی جوان ءُ ودکی اس متنگ ءِ۔ اوپارے کہ نن مسکوہی چیئرمین سینیٹ نیرَ بخاری نا علاقہ ٹی سلوک اُن ولے داجاگہ نا ویل آتے ہُر سالکپک کہ اوفک دانگیا برور۔

کوئٹہ' گورنر بلوچستان امان اللہ خان یاسین زئی تون یونیورسٹی آف بلوچستان نا وائس چانسلر پروفیسر ڈاکٹر شفیق الرحمٰن اوڑدہی کننگ اٹی ءِ

ملاوٹ آن پاک گڑاک جاندار اخی کن الم ءِ، نور احمد پرکانی

الس ءِ رکھوک کن خور فراوانی کن بلوچستان فوڈ اتھارٹی جوڑ کننگانے، صوبائی سیکرٹری کن خور

اتھارٹی نا چنکو کچ اسے ٹی غٹ ضلع غاتیٹی مخلوق ءِ رکھوک گڑا فراوانی نا گام گیج آک ستا کرزرہ، ہیت وگپ

کوئٹہ (خ ن) صوبائی سیکرٹری کن خور نور احمد پرکانی پارینے کہ دراخ جوڑی اٹ زندتیر کننگ کن ملاوٹ آن پاک گڑاتے کاریم اٹ اتنگ الم ءِ الس ءِ رکھوک کن وخور نا گڑانا فراوانی و کنوئی آ ہندجاٹ آتے کانود نادنگ اٹ اتنگ کن بلوچستان فوڈ اتھارٹی ءِ جوڑ کننگا' اتھارٹی نا کنڈآن چنکو وخت اسے ٹی بلوچستان نا غٹ ضلع وبھلا شارتے ٹی بندغ آتے جانجوڑی نا اصول آتا وڑاٹ کنوئی ءِ گڑا فراوان کننگ کن کروک گام گیج آک ستا کرزرہ۔ داخیال آتا درشانی ءِ او یورپی یونین و انٹرنیشنل ٹریڈ سینٹر (ITC) نا گراسپ (GRASP) پاکستان پراجیکٹ نا کنڈآن و بلوچستان فوڈ اتھارٹی نا کمک اٹ اڈ تروک ورکشاپ آن تران کرسا کرے۔ ورکشاپ نا مسخت بلوچستان فوڈ اتھارٹی نا کاریم ناواکداری کچ انا جاچ' ادارہ ءِ فعال کننگ کن المی گام گیج و تعلقدار ادارہ غاتون کوآرڈینیشن نا باروات سجفنگ ئس' اومستی پارے کہ گریسپ (GRASP) نا کنڈآن پیش کروک جم رپورٹ ادارہ نا کاریم واکداری کچ ءِ ودفنگ ومیکنزم ءِ گچین کننگ اٹ کمکار مریک۔

...........کوئٹہ' ڈپٹی ڈائریکٹر (ٹریننگ) ہدایت اللہ وایلو فک شہری دفاع نا جہانی دے آ ہلہلہ ئی حالیت آ تا بابت عملی مظاہرہ ءِ ہتنگ اٹی ءِ

گورننس نا گچینی کن سمارٹ شار جوڑ کروئی تمک، صدر علوی

تعلیم وایلو بشخ آتیٹی مصنوعی ذہانت و ڈیٹا سائنس ءِ کاریم اٹ اتسا زندی آب اٹ گچینی اتنگ مریک، تران

خصوصی بشخ آتیٹی پٹ وپول وشونداری کن قومی ہند جوڑ کننگانے، دیوان نا صدر ءِ بریفنگ

اسلام آباد(اے پی پی) صدر مملکت ڈاکٹر عارف علوی پارینے کہ گورننس ءِ گچین کننگ کن ساڑی شار تے سمارٹ شار تیٹی بدل کننگ نا گرج ءِ، گورننس، تعلیم وایلو بشخ آتیٹی مصنوعی ذہانت و ڈیٹا سائنس ءِ کاریم اٹ اتسا زندی آب اٹ گچینی اتنگ مریک۔ داخیال آتا درشانی ءِ او دوشنبے نادے آ سمارٹ سٹیز پروگرام نا بابت دیوان نا کماشی ءِ کرسا کرے۔ دیوان اٹی بنجائی وزیر سائنس وٹیکنالوجی فواد چوہدری، چیئرمین ہائیر ایجوکیشن کمیشن و آئی ٹی چاہندار آک بشخ ہلکر۔ دیوان اٹی حوال اٹ پانگا کہ سمارٹ شار تا جوڑ کننگ کن چاہندار آتا اسہ ٹیم اس جوڑ کننگانے، خصوصی بشخ آتیٹی پٹ وپول و شونداری کن قومی ہند جوڑ کننگانے۔ حوال اٹی داہم پانگا کہ قومی ہند آتا مصنوعات آن نقل وحمل نا گچین ءُ نظام اس، ڈوہ تاڈس ءِ خلنگ وسائبر ڈوہ انا جاست و پاست اٹ کمک رسینگک۔ نائیجیریا انسداد دہشت گردی کن پوسکن انگا ٹیکنالوجی فراوان کننگ آ نیشنل ریڈیو ٹیلی کمیونیکیشن کارپوریشن نا کوشست آتا ستاءِ کرینے۔ داوخت آ گپ وتران کرسا صدر عارف علوی پارے کہ گورننس ءِ گچین کننگ کن ساڑی شار تے سمارٹ شار تیٹی بدل کننگ نا گرج ءِ۔ گورننس، تعلیم و ایلو بشخ آتیٹی مصنوعی ذہانت و ڈیٹا سائنس ءِ کاریم اٹ اتسا زندی آب اٹ گچینی اتنگ مریک۔ اوپارے کہ ڈیجیٹل انقلاب شاری تا زند ءِ گچین کننگ نا اسہ بے مٹ ءُ موقع اسے۔ ڈیجیٹل ٹیکنالوجی نا کمک اٹ شاری تے زیات گچین، پائیدار و جامع آسراتی تا فراوانی ممکن منگ کیک۔ اوپارے کہ پاکستان نا شار تیٹی سمارٹ ٹیکنالوجی نا کمک اٹ شاری تے گچین زندانا آب وسیکورٹی دوئی مریک۔

...........کوئٹہ' کمشنر کوئٹہ ڈویژن اسفندیار خان کاکڑ' ایڈمنسٹریٹر سیدال خان لونی' ایس ایس پی ٹریفک گل سعید آفریدی ءِ حاجی عبداللہ اچکزئی وایلو فک شیلڈ تننگ اٹی ءِ

...........اوتھل' خزانہ آفیسر لسبیلہ غلام فاروق تون اپرکا لسبیلہ نا قائم مقام صدر غلام حیدر جنرل سیکرٹری مولابخش وایلو فک اوڑدہی کننگ اٹی ءِ